

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RADOMYŚL WIELKI na lata 2021-2030

AKTUALIZACJA

RADOMYŚL WIELKI, 2025

Spis treści

Wstęp	4
1. Wprowadzenie	5
1.1 Uwarunkowania prawne	5
1.2 Metodyka opracowania strategii	7
1.3 Komplementarność.....	8
Obszary Strategicznej Interwencji	12
Spójność z dokumentami z zakresu prawa wodnego	16
1.4 Charakterystyka Gminy Radomyśl Wielki.....	20
1.5 Wnioski z diagnozy gminy	21
1.6 Analiza SWOT	24
2. Część strategiczna	26
2.1 Wizja i misja rozwoju gminy w perspektywie 2030 roku	26
2.2 Cele strategiczne i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia	27
2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	40
2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Radomyśl Wielki.....	46
2.7 Oczekiwane rezultaty planowanych działań	56
3. System wdrażania strategii.....	59
3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	59
3.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	62
3.3 Finansowanie strategii	64

Wstęp

Gmina Radomyśl Wielki znajduje się obecnie w szczególnym momencie swojej ścieżki rozwojowej. Z jednej strony pozytywna sytuacja demograficzna i wysoki potencjał społeczny stwarzają dogodne warunki do intensywnego rozwoju, jednak z drugiej ogólnokrajowe wyzwania takie jak postępujący proces starzenia się społeczeństwa czy niekontrolowana suburbanizacja implikują konieczność elastycznego dostosowywania polityki społecznej i przestrzennej do zmieniających się uwarunkowań. Gmina Radomyśl Wielki znajduje się bowiem w obszarze oddziaływania dynamicznie rozwijającego się Mięlsca, co niesie ze sobą zarówno szanse wynikające z procesów suburbanizacji, jak również nowe wyzwania związane z presją na infrastrukturę, przestrzeń i usługi publiczne. Wobec tych zmian konieczne staje się przyjęcie kompleksowej strategii rozwoju, która pozwoli skutecznie dostosować lokalną politykę do aktualnych trendów i zagwarantować trwały, zrównoważony rozwój Gminy Radomyśl Wielki w nadchodzących latach.

Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja jest dokumentem, który wyznacza długoterminowe kierunki rozwoju gminy, formułując wizję przyszłości gminy, misję oraz najważniejsze cele strategiczne. Strategia pełni funkcję narzędzia wspierającego racjonalne gospodarowanie zasobami oraz rozwijanie potencjału gminy, umożliwiając prowadzenie spójnej i skoordynowanej polityki rozwojowej.

Dokument składa się z trzech głównych części. W pierwszej zaprezentowano ramy prawne oraz powiązania strategii z dokumentami rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030*. Uwzględniono także wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej i analizę SWOT, która przedstawia wewnętrzne uwarunkowania oraz zewnętrzne szanse i zagrożenia. W drugiej części przedstawiono natomiast przyjętą misję i wizję oraz cele strategiczne, kierunki działań, a także model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wraz z zaleceniami dotyczącymi polityki przestrzennej. Trzecia część dokumentu koncentruje się na wdrażaniu strategii – obejmuje system monitorowania i oceny jej realizacji, mechanizmy aktualizacji oraz potencjalne źródła finansowania.

Strategia jest odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby lokalnej społeczności i stanowi fundament dla spójnego, zrównoważonego rozwoju gminy. Proces opracowania strategii miał charakter partycypacyjny i opierał się na współpracy przedstawicieli Urzędu Miejskiego, lokalnych liderów, organizacji społecznych, mieszkańców oraz ekspertów zewnętrznych. Przeprowadzono pogłębioną diagnozę opartą na badaniach ilościowych (ankiety, analiza danych statystycznych) oraz jakościowych (warsztaty i konsultacje społeczne). Efektem przeprowadzonych analiz i prac projektowych jest określenie czterech celów strategicznych, których realizacja umożliwi osiągnięcie nadrzędnego celu określonego w misji rozwoju gminy Radomyśl Wielki: budowanie bezpiecznej, zintegrowanej i dynamicznie rozwijającej się wspólnoty w oparciu o politykę ukierunkowaną na gwarantowanie wysokiej jakości życia i dogodnych warunków do pracy i inwestowania.

1. Wprowadzenie

1.1 Uwarunkowania prawne

Podstawę do opracowania dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja* stanowi Uchwała nr XI/106/25 z dnia 31 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Kształt i strukturę niniejszego dokumentu definiuje przede wszystkim Ustawa z dnia marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.). Według zapisów wskazanej ustawy, strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz zawiera:

- *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;*
- *kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;*
- *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;*
- *model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:*
 - *strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,*
 - *system powiązań przyrodniczych,*
 - *główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,*
 - *główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;*
- *ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie:*
 - *zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,*
 - *zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,*
 - *kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,*
 - *zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.),*
 - *zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,*
 - *kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,*
 - *zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,*

- *zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,*
- *zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,*
- *zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;*
- *obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566 z późn. zm.) wraz z zakresem planowanych działań;*
- *obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;*
- *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;*
- *ramy finansowe i źródła finansowania¹.*

Z uwagi na to, że strategia rozwoju powinna być dokumentem silnie osadzonym w realnych potrzebach społeczności lokalnej, przepisy prawa nakładają obowiązek przeprowadzenia szeroko zakrojonych konsultacji społecznych. Proces ten obejmuje nie tylko mieszkańców gminy, lecz także sąsiednie jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, partnerów społecznych i gospodarczych działających lokalnie, a także Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w tym przypadku w Krakowie i Rzeszowie.

Dodatkowo projekt strategii został przekazany do zaopiniowania Zarządowi Województwa Podkarpackiego, który ocenił sposób uwzględnienia wytycznych i rekomendacji w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionalnym. Obowiązek przeprowadzenia tych działań wynika z art. 6 ust. 3 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), przy opracowaniu strategii rozwoju wymagane jest także przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Niniejszy dokument spełnia wszystkie wymogi formalne określone w obowiązujących przepisach prawa, a jego struktura i treść zostały przygotowane zgodnie z najlepszymi standardami oraz rekomendacjami zawartymi w *Poradniku Praktycznym. Strategia Rozwoju Gminy*, opracowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, co zapewnia jej wysoką jakość merytoryczną i operacyjną wartość w zarządzaniu rozwojem gminy.

¹ Art. 10e pkt 3 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.).

1.2 Metodyka opracowania strategii

W procesie opracowywania *Strategii Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja* zastosowano zróżnicowane metody badawcze oraz narzędzia analityczne, dostosowane do charakteru i zakresu planowanych działań. Poniżej przedstawiono kolejne etapy prac nad dokumentem.

Analiza desk research

W ramach analizy typu desk research, polegającej na przetwarzaniu danych wtórnych, przeprowadzono przegląd i ocenę dostępnych informacji zarówno statystycznych, jak i jakościowych. Źródła wykorzystanych danych obejmowały m.in. zasoby Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomyślu Wielkim, a także różnego rodzaju dokumenty strategiczne i diagnostyczne odnoszące się bezpośrednio do Gminy Radomyśl Wielki. Zgromadzony materiał został poddany selekcji i weryfikacji pod względem aktualności, wiarygodności i użyteczności dla potrzeb opracowania diagnozy strategicznej. Na tej podstawie wyciągnięto kluczowe wnioski, które posłużyły do oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz identyfikacji najważniejszych wyzwań i potencjałów rozwojowych.

Badania ankietowe

Z uwagi na społeczny wymiar strategii, kluczowym elementem jej opracowania było zaangażowanie mieszkańców gminy w proces planowania. Aby uwzględnić ich opinie, potrzeby i oczekiwania, przeprowadzono badanie ankietowe z wykorzystaniem dwóch komplementarnych metod: CAWI (czyli ankiety internetowej wspomaganej komputerowo) oraz PAPI (tradycyjnej, papierowej wersji ankiety, dostarczanej i zbieranej w sposób dostosowany do lokalnych warunków). Badanie przeprowadzono w marcu i kwietniu 2025 r., udział w nim wzięło 499 mieszkańców gminy. Kwestionariusz dotyczył różnych aspektów funkcjonowania gminy – m.in. ochrony środowiska, jakości usług społecznych, edukacji oraz mocnych i słabych stron gminy z punktu widzenia jej mieszkańców. Choć badanie nie miało charakteru reprezentatywnego ze względu na nielosowy dobór uczestników, to uzyskane odpowiedzi pozwoliły na identyfikację dominujących opinii, społecznych postaw i preferowanych kierunków rozwoju. Wyniki te stanowią wartościowy wkład w diagnozę sytuacji gminy oraz w określenie celów strategicznych dostosowanych do realnych potrzeb lokalnej społeczności.

Badania jakościowe

Badania przyjęły formę warsztatów moderowanych przez ekspertów DELTA PARTNER, które zostały przeprowadzone wśród przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim, podmiotów samorządowych i mieszkańców gminy. Warsztaty odbyły się w maju 2025 r. Ponadto, w kwietniu 2024 r. przeprowadzono serię debat z udziałem uczniów lokalnych szkół, dotyczącą zalet i wad gminy oraz wizji jej rozwoju. Uzyskane informacje pozwoliły na rozbudowę części diagnostycznej i stanowiły istotny wkład w tworzenie strategii.

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem strategicznym umożliwiającym ocenę wewnętrznych zasobów i ograniczeń gminy (mocnych i słabych stron) oraz identyfikację zewnętrznych czynników sprzyjających lub utrudniających jej rozwój (szans i zagrożeń). Wyniki tej analizy stanowiły podstawę do określenia celów strategicznych oraz kierunków działań zawartych w niniejszym dokumencie.

Opracowanie misji i wizji

Misja nakreśla ogólny kierunek działań władz gminy, cel nadrzędny i jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych. Wizja stanowi natomiast opis pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej.

Sformułowanie celów i kierunków działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zostały opracowane na podstawie szczegółowej analizy sytuacji Gminy Radomyśl Wielki. W procesie tym wykorzystano zarówno metody badań ilościowych i jakościowych, jak i analizę SWOT, która pozwoliła na identyfikację kluczowych wyzwań oraz potencjałów rozwojowych. Przyjęte cele odpowiadają na zdiagnozowane problemy i braki, a zarazem umożliwiają skuteczne wykorzystanie mocnych stron gminy oraz jej przewag konkurencyjnych. Ich konstrukcja pozostaje spójna z wcześniej określoną misją i wizją rozwoju Gminy Radomyśl Wielki, tworząc logiczną i ukierunkowaną strukturę działań na kolejne lata.

Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej to ilustracja i graficzne przedstawienie założeń zawartych w dokumencie. Przedstawia główne elementy strategii i planowane zmiany, a jego opracowanie w formie graficznej sprawia, że jest bardziej przystępny w odbiorze.

Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa strategii koncentruje się na mechanizmach zapewniających skuteczną realizację jej założeń, takich jak monitoring, ewaluacja oraz aktualizacja dokumentu. Narzędzia te pozwalają na bieżące śledzenie postępów i dostosowywanie działań do zmieniających się warunków. W rozdziale tym określono również podmioty odpowiedzialne za wdrażanie strategii, ich zadania oraz zasady współpracy. Dodatkowo zawarto wytyczne dotyczące opracowywania dokumentów wykonawczych oraz informacje o możliwych źródłach finansowania planowanych działań.

Przeprowadzenie procedury środowiskowej

Stanowi ostatni etap prac nad strategią. Zapisy strategii podlegają weryfikacji przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie, którzy oceniają czy zaproponowane w dokumencie przedsięwzięcia uwzględniają kwestie związane ze środowiskiem w wystarczającym stopniu i czy konieczne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.

1.3 Komplementarność

Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja została przygotowana w zgodzie z kluczowymi dokumentami strategicznymi, zapewniając spójność celów oraz kierunków działań na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Dzięki temu dokument pełni rolę uzupełniającą wobec istniejących polityk rozwojowych, wspierając ich realizację i zwiększając skuteczność podejmowanych działań. Odnosi się również do założeń zawartych w takich strategiach i planach, jak m.in.:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030,
- Strategia Rozwoju Powiatu Mieleckiego na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Radomyśl Wielki, które obowiązuje do 30 czerwca 2026 r., później zostanie zastąpione Planem Ogólnym.

Najważniejszą rolę przy opracowywaniu strategii dla gmin pełni strategia rozwoju województwa, w tym przypadku *Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030*, która została przyjęta uchwałą Nr XXVII/458/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego. Strategia rozwoju województwa ma istotne znaczenie dla samorządu województwa, ponieważ wyznacza kierunki rozwoju, formułuje cele oraz wskazuje najważniejsze działania prowadzące do ich realizacji w ustalonym przedziale czasowym. Dokument prezentuje działania skierowane do całego województwa, jak również obszary strategicznej interwencji (OSI) i model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa. Nadrzędny cel strategii brzmi: *Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwały, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa*. Poniżej wskazano cztery główne obszary tematyczne, cele główne oraz przypisane do nich priorytety.

Tabela 1 Cele i kierunki rozwoju zawarte w strategii rozwoju województwa podkarpackiego

Obszar	Cel	Priorytet
GOSPODARKA I NAUKA	Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa.	1.1 Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę. 1.2 Inteligentne specjalizacje województwa. 1.3 Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie. 1.4 Gospodarka cyrkularna (gospodarka obiegu zamkniętego).
KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.	2.1 Edukacja. 2.2 Regionalna polityka zdrowotna. 2.3 Kultura i dziedzictwo kulturowe. 2.4 Rynek pracy. 2.5 Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny. 2.6 Włączenie społeczne. 2.7 Aktywny styl życia i sport.

Obszar	Cel	Priorytet
INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA	Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.	3.1 Bezpieczeństwo energetyczne i OZE. 3.2 Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu publicznego. 3.3 Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego. 3.4 Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie. 3.5 Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki. 3.6 Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych. 3.7 Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych. 3.8 Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.
DOSTĘPNOŚĆ USŁUG	Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.	4.1 Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych. 4.2 Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych. 4.3 Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. 4.4 Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa. 4.5 Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa.

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja są spójne ze strategią rozwoju województwa, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Komplementarność strategii gminy ze Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030	Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja
Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa.	2. Trwałe podstawy rozwoju gospodarczego gminy
Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.	1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności
Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.	3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią 4. Wysoka jakość środowiska i odporność na zmiany klimatu
Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.	1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja jest także spójna ze strategią ponadlokalną, czyli *Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030* przyjętą uchwałą nr LIV/401/23 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim w dniu 30 maja 2023 r. Obszar „Dorzecza Wisłoki” obejmuje 32 gminy położone nad rzeką Wisłoką. Wizja strategii ponadlokalnej brzmi: „Dorzecze Wisłoki” *Zrównoważona transformacja w kierunku zielonego ładu*. Poniższa tabela przedstawia spójność strategii rozwoju gminy wobec strategii rozwoju ponadlokalnego.

Tabela 3 Komplementarność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju ponadlokalnego

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030		Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja
Cel 1. Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające oczekiwaniom mieszkańców i wyzwaniom przyszłości	- Kierunek działania 1.1. Poprawa jakości i dostępności infrastruktury społecznej - Kierunek działania 1.2. Rozwój usług społecznych i poprawa kwalifikacji mieszkańców - Kierunek działania 1.3. Zwiększenie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych - Kierunek działania 1.4. Włączenie i integracja społeczna	1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności 3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią
Cel 2. Bardziej konkurencyjna gospodarka wykorzystująca endogeniczny potencjał obszaru, w szczególności walory turystyczne Dorzecza Wisłoki	- Kierunek działania 2.1. Rozwój usług i infrastruktury wspierającej rozwój oraz inkubację firm - Kierunek działania 2.2. Rozwój ponadlokalnych produktów i usług turystycznych „Dorzecza Wisłoki” - Kierunek działania 2.3. Promocja oferty gospodarczej „Dorzecza Wisłoki” na rynkach krajowych i zagranicznych	2. Trwałe podstawy rozwoju gospodarczego gminy
Cel 3. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego	- Kierunek działania 3.1. Ochrona przeciwpowodziowa „Dorzecza Wisłoki” i zwiększenie odporności obszaru na skutki zmian klimatu - Kierunek działania 3.2. Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej budynków i infrastruktury - Kierunek działania 3.3. Rozwój produkcji, magazynowania i dystrybucji energii z OZE - Kierunek działania 3.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury i usług kluczowych dla środowiska „Dorzecza Wisłoki”	4. Wysoka jakość środowiska i odporność na zmiany klimatu
Cel 4. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura zapewniająca warunki dla zrównoważonego rozwoju	- Kierunek działania 4.1. Integracja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i zintegrowanego transportu zbiorowego - Kierunek działania 4.2. Poprawa jakości i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych	3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią

Źródło: opracowanie własne.

Obszary Strategicznej Interwencji

Według Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.) obszary objęte strategiczną interwencją to: *określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.*

W *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030* wyróżniono OSI na poziomie krajowym, takie jak: Wschodnia Polska, obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Całe województwo zaliczone zostało do OSI Wschodnia Polska.

Grafika 1 OSI Polska wschodnia

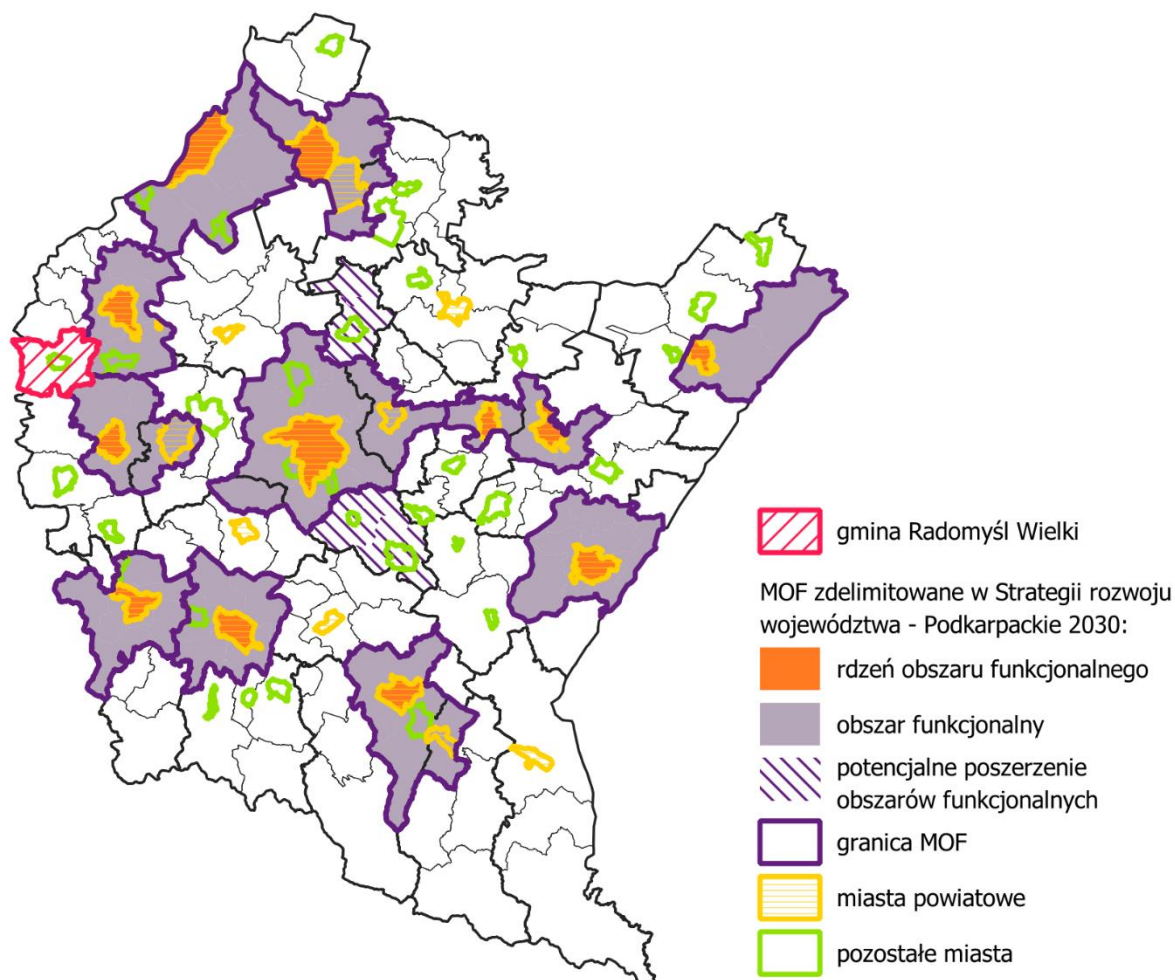
Źródło: opracowanie własne.

Ponadto strategia rozwoju województwa definiuje cztery OSI regionalne:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,
- 7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego,
- 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju,
- 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

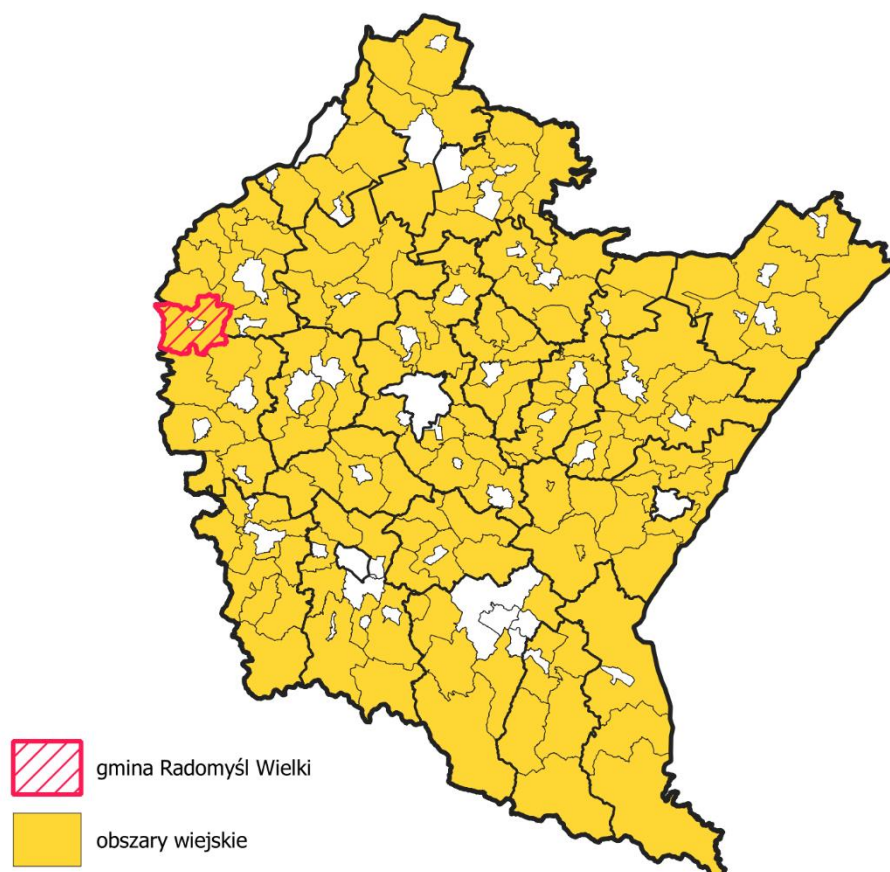
Gmina Radomyśl Wielki wpisuje się w OSI regionalne – **7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego i 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.**

Grafika 2 OSI Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 3 OSI Obszary wiejskie

Źródło: opracowanie własne.

Poniższa tabela przedstawia OSI wraz z zaplanowanym zakresem działań.

Tabela 4 Działania przypisane do OSI regionalnych adekwatnych dla Gminy Radomyśl Wielki

7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego	
Cel	Działania
7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych	• poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego; • wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym; • zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych; • modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych; • poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych; • rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe;

- poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;
- podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;
- poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska
- smogu;
- kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;
- wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;
- dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;
- niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

7.4 Obszary Wiejskie

Cel	Działania
7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej	• poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu; • zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej; • modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców; • rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej; • poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami; • tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	• promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów; • aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej; • kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej; • wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjnousługowych; • ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych; • rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym	• wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej; • podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych; • poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby; • promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.); • upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; • wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi
7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej	• dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców; • efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów; • wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej; • poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku; • budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich; • racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Źródło: opracowanie własne.

Spójność z dokumentami z zakresu prawa wodnego

Niniejsza strategia stosuje się do Ustawy z dnia 20 lipca 2017 – Prawo wodne, a dokładnie zapisów art. 315 i art. 326 dotyczących procesów gospodarowania wodami, które wskazują na konieczność uwzględnienia ich w strategii rozwoju gminy. Niniejsza strategia wykazuje zatem spójność z zapisami dokumentów krajowych takich jak:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;

- Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stanowi najważniejszy dokument z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi na terenie gminy. Gmina Radomyśl Wielki leży w obszarze dorzecza Wisły, w dwóch regionach wodnych: Górnej-Zachodniej Wisły i Górnej-Wschodniej Wisły. W poniższym zestawieniu zostały ujęte informacje wynikające z II Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły², przedstawiające wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na terenie gminy. Zapisy planu dostępne są na stronach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Tabela 5 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Radomyśl Wielki

Kod JCWP	Nazwa	Typologia/status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny
RW200010217449	Upust	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/silnie zmieniona część wód	zły	słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny dobry
RW200010218969	Potok Kiełkowski	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	-	stan chemiczny dobry
RW20001121899	Wiśłoka od Chotowskiego Potoku do ujścia	Rzeka nizinna/naturalna część wód	zły	stan chemiczny poniżej dobrego, umiarkowany stan ekologiczny
RW200010217469	Zgórska Rzeka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/silnie zmieniona część wód	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny
RW2000102189899	Breń	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	zły	słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Gmina położona jest w obrębie dwóch części wód podziemnych (JCWPd), która cechują się dobrym stanem ogólnym.

Tabela 6 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Radomyśl Wielki

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW2000133	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz. 300).

GW2000134	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
-----------	-------	-------	-------	--------------

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Na terenie Gminy Radomyśl Wielki występują urządzenia melioracji wodnej – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne, których utrzymanie należy do właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Obowiązek ten obejmuje eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania funkcji urządzeń wodnych³.

Poniżej wskazano działania podstawowe zidentyfikowane w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, które zostały przypisane do JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Radomyśl Wielki.

Tabela 7 Działania podstawowe przypisane do poszczególnych JCWP i JCWPd w IlaPGW znajdujących się na terenie Gminy Radomyśl Wielki

Kod JCWP	Działania podstawowe
RW200010217449	- Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność. - Działania renaturyzacyjne.
RW200010218969	Brak działań.
RW20001121899	- Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. - Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. - Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych. - Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieką przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ.
RW200010217469	Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność.
RW2000102189899	- Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność. - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
Kod JCWPd	
GW2000133	Brak działań.
GW2000134	- Ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP). - Opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP).

³ Zgodnie z zapisami art. 205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.).

Źródło: opracowanie na podstawie: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Wśród istotnych dokumentów z zakresu gospodarki wodnej wymienić należy *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*. Zapisy ustawy Prawo wodne podają za cel nadrzędny ograniczenie negatywnych skutków powodzi. Jest on związany z zarządzaniem ryzykiem powodziowym w celu ochrony życia i zdrowia ludzi, ale również dla ochrony środowiska, dziedzictwa kulturowego czy prowadzonej działalności gospodarczej. We wspomnianym planie zawarto trzy cele główne, takie jak:

- Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego;
- Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego;
- Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Jak wynika z map zagrożenia powodziowego⁴ i map ryzyka powodziowego⁵ Gmina Radomyśl Wielki nie jest zagrożona wystąpieniem powodzi.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy jest dokumentem planistycznym skupiającym się na zjawisku suszy. Wśród najważniejszych celów planu należy wymienić: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększenie retencji na obszarach dorzeczy, edukację i zarządzanie ryzykiem suszy, formalizację i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Według poszczególnych typów klas zagrożenia suszą, sytuacja dla Gminy Radomyśl Wielki przedstawia się następująco⁶:

- zagrożenie suszą hydrogeologiczną – klasa I (słabo zagrożone);
- zagrożenie suszą hydrologiczną – klasa III (silnie zagrożone);
- zagrożenie suszą rolniczą – klasa I (słabo zagrożone);
- zagrożenie suszą atmosferyczną – klasa III (silnie zagrożone).

Według łącznego zagrożenia suszą Gmina Radomyśl Wielki jest umiarkowanie zagrożona wystąpieniem suszy. Uwzględniając postępujące zmiany klimatyczne, można przewidywać wzrost częstotliwości tego zjawiska w przyszłości. W związku z tym na terenie gminy rekomenduje się realizację inwestycji w niebiesko-zieloną infrastrukturę, w tym systemy retencji wodnej.

⁴ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZIP (dostęp: 26.03.2025 r.).

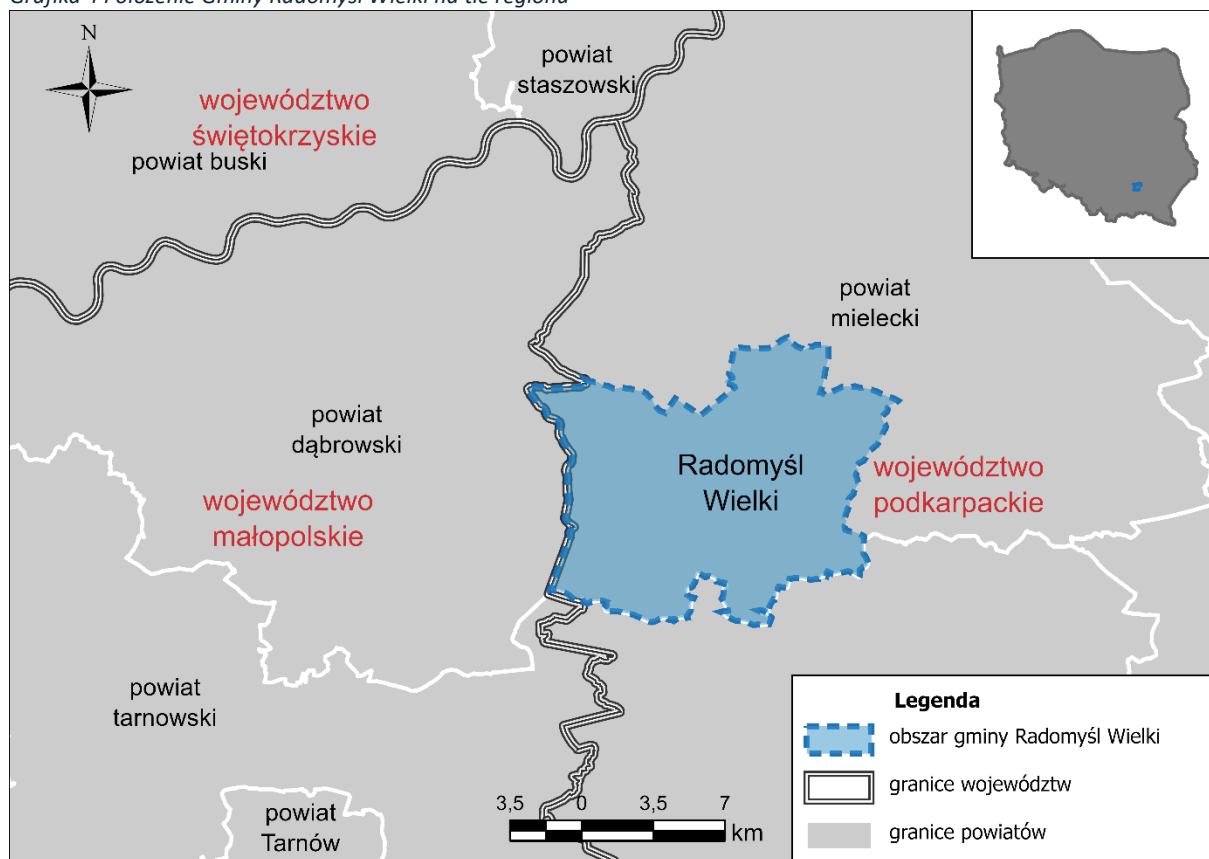
⁵ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMRP (dostęp: 26.03.2025 r.).

⁶ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMRP (dostęp: 26.03.2025 r.).

1.4 Charakterystyka Gminy Radomyśl Wielki

Gmina Radomyśl Wielki jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie podkarpackim, w powiecie mieleckim. Gmina graniczy z sześcioma gminami: od wschodu z Gminą Przecław i Gminą Mielec, od południa z Gminą Żyraków i Gminą Czarna, od północy z Gminą Wadowice Górne, a od zachodu z Gminą Radgoszcz. W 2023 r. powierzchnia gminy liczyła 159,8 km² i zamieszkiwało ją 14,2 tys. osób. Gmina podzielona jest na 13 jednostek administracyjnych (sołectw): Dąbie, Dąbrówka Wistocka, Dulcza Mała, Dulcza Wielka, Janowiec, Partynia, Pień, Podborze, Radomyśl Wielki (miasto), Ruda, Zdziarzec, Zgórsko, Żarówka.

Grafika 4 Położenie Gminy Radomyśl Wielki na tle regionu

Źródło: opracowanie własne.

Gmina położona jest w odległości około 70 km od stolicy województwa. W promieniu 35 km od gminy leżą trzy większe miasta: Mielec, Dębica i Tarnów. Główną osią komunikacyjną gminy jest droga wojewódzka nr 984 relacji Lisia Góra – Mielec. W stosunkowo bliskiej odległości od granic gminy przebiega autostrada A4.

W gminie dominuje krajobraz rolniczy poprzecinany kompleksami leśnymi i zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Centrum gminy stanowi miasto Radomyśl Wielki, natomiast inne miejscowości pełnią przede wszystkim funkcje mieszkalną. Ważną gałęzią lokalnej gospodarki jest rolnictwo, także w zakresie hodowli zwierząt. Z uwagi na stosunkowo słabo zdywersyfikowany lokalny rynek pracy duża część mieszkańców pracuje poza gminą, głównie w mieście Mielec.

1.5 Wnioski z diagnozy gminy

Sfera społeczna

W okresie 2014-2023 liczba mieszkańców Gminy Radomyśl Wielki pozostawała na względnie podobnym poziomie – w tym czasie odnotowano niewielki wzrost liczby mieszkańców na poziomie 0,4%. Miasto Radomyśl Wielki w 2023 r. liczyło 3,4 tys. mieszkańców, a obszar wiejski 10,8 tys. – łącznie 14,2 tys. mieszkańców. Dane dotyczące salda migracji wskazują, że w ostatnich pięciu latach saldo oscylowało wokół 0, co wskazuje na stosunkowo niską atrakcyjność osiedleńczą gminy. Największe przepływy ludnościowe odnotowano na linii Gmina Radomyśl Wielki – Miasto Mielec. Podobna liczba osób wyjechała z Gminy Radomyśl Wielki do Miasta Mielec, jak i przyjechała z Miasta Mielec do Gminy Radomyśl Wielki. Prognoza demograficzna GUS do 2035 r. wskazuje na spadek liczby ludności gminy o około 4,2% względem 2023 r. Biorąc jednakże pod uwagę bliskie położenie gminy w pobliżu Miasta Mielec można podejrzewać, że realna zmiana liczby mieszkańców może być korzystniejsza niż wskazuje prognoza GUS.

Gmina Radomyśl Wielki objęta jest zjawiskiem starzenia się lokalnej społeczności, które jednak zachodzi wolniej w porównaniu do powiatu mieleckiego i województwa podkarpackiego. Na sytuację demograficzną gminy wskazuje m.in. odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem, który w ostatnich latach nieznacznie wzrósł, utrzymując się na poziomie niższym na tle powiatu i województwa. Pozytywnym zjawiskiem jest także utrzymujący się dodatni przyrost naturalny, podczas gdy w powiecie i województwie notowany jest ujemny przyrost.

Z danych pozyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomyślu Wielkim wynika, że w okresie 2019-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej uległa znaczącemu zmniejszeniu. Mimo to liczba beneficjentów pomocy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców utrzymywała się na poziomie wyraźnie wyższym na tle powiatu mieleckiego i województwa podkarpackiego. Wśród powodów przyznania pomocy najczęściej znajdowała się długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Pracownicy GOPS w Radomyślu Wielkim zwracają uwagę na konieczność rozwoju usług opiekuńczych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz na zwiększenie dostępności usług zdrowotnych w gminie, co ma kluczowe znaczenie dla jakości życia mieszkańców. Warto podkreślić, że obszar ochrony zdrowia jest jednym z najgorzej ocenianych przez mieszkańców gminy.

Główną instytucją kulturalną funkcjonującą w gminie jest Samorządowe Centrum Kultury i Bibliotek w Radomyślu Wielkim (SCKiB). Działalność SCKiB dotyczy m.in. upowszechniania kultury, organizacji wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, czy gromadzenia zbiorów bibliotecznych. Jednym z głównych problemów w obszarze kultury jest ograniczona baza lokalowa oraz braki kadrowe, przez co oferta kulturalna jest ograniczona, co szczególnie dotyczy oferty dla najmłodszych dzieci, starszej młodzieży

i osób dorosłych. Ze względu na rosnące oczekiwania mieszkańców co do atrakcyjności i dostępności oferty kulturalnej konieczny jest dalszy rozwój gminy w tym obszarze.

Obecnie na terenie gminy nie funkcjonuje publiczny żłobek – w gminie ma w przyszłości powstać żłobek publiczny. Biorąc pod uwagę opinie mieszkańców na temat opieki żłobkowej, dostępność żłobków jest niewystarczająca, co sugeruje potrzebę rozwoju oferty skierowanej do najmłodszych. W gminie funkcjonuje także 7 przedszkoli samorządowych, 3 oddziały przedszkolne oraz 4 przedszkola prywatne, a także 10 publicznych szkół podstawowych, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Dulczy Małej, Szkoła Muzyczna I stopnia w Radomyślu Wielkim, Zespół Szkół w Radomyślu Wielkim oraz dwie niepubliczne szkoły ponadpodstawowe. W zakresie edukacji szkoły publiczne wymagają modernizacji, rozbudowy i doposażenia w sprzęt. Z diagnozy wynika, że istnieje także potrzeba rozwijania oferty zajęć dodatkowych. Ważnym elementem w gminie jest Obserwatorium Astronomiczne, które pełni także rolę stacji meteorologicznej. Obserwatorium pozwala na popularyzację astronomii wśród uczniów, ponadto współpracuje m.in. z wydawnictwem naukowym PWN, uczestniczy w festiwalach naukowych, wydarzeniach astronomicznych itp. Obecność Obserwatorium Astronomicznego stanowi istotny potencjał rozwojowy dla gminy.

W okresie 2019-2023 w gminie odnotowano znaczny wzrost liczby mieszkań, jednakże ich liczba w stosunku do liczby mieszkańców pozostawała na poziomie wyraźnie niższym w porównaniu do powiatu mieleckiego i województwa podkarpackiego. Świadczy to o stosunkowo niskiej dostępności mieszkaniowej. W tym samym czasie liczba mieszkań oddawanych do użytku w stosunku do liczny mieszkańców była z reguły wyższa niż wskaźnik dla powiatu i województwa, co świadczy o rozwoju zasobów mieszkaniowych.

Sfera gospodarcza

W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych w gminie wzrosła, mimo to liczba podmiotów w przeliczeniu na liczbę mieszkańców pozostawała wyraźnie niższa. Ponadto blisko 96% podmiotów w gminie stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – wzrost liczby podmiotów wynikał głównie ze wzrostu liczby mikroprzedsiębiorstw, co niekoniecznie przekłada się na realny rozwój gospodarczy. Według sekcji PKD najbardziej liczna grupa podmiotów działała w obszarze związanym z budownictwem, handlem i naprawą pojazdów oraz przetwórstwem przemysłowym. Pomimo przewagi głęb słabej jakości jedną z głównych gałęzi gospodarki jest rolnictwo, w tym hodowla zwierząt, głównie drobiu.

Na terenie gminy funkcjonuje strefa przemysłowa w Podborzu, w której grunty stanowią własność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Strefa zajmuje około 43 ha i stanowi jeden z kluczowych obszarów o dużym potencjale gospodarczym i inwestycyjnym dla Gminy Radomyśl Wielki. Strefa położona jest w dobrej lokalizacji – dostępność transportową zapewnia droga wojewódzka nr 984.

Ponadto strefa znajduje się w bliskiej odległości od autostrady A4 i linii kolejowych oraz Miasta Mielec stanowiącego ważny ośrodek społeczno-gospodarczy w regionie.

Ze względu na obecność kompleksów leśnych i położenie geograficzne gmina ma potencjał do rozwoju turystyki. Obecna baza turystyczna jest jednak słabo rozwinięta, brakuje m.in. miejsc noclegowych, obiektów gastronomicznych, sieci dróg rowerowych i ciągów pieszych. Ponadto gmina nie posiada wyrobionej marki turystycznej i rozpoznawalności. Z ankiet skierowanych do mieszkańców wynika, że w gminie brakuje także miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców, takich jak parki, kawiarnie itp., co także obniża atrakcyjność turystyczną gminy. Wyróżnikiem gminy mogą być m.in. tradycyjne wyroby mięsne, ponieważ Gmina Radomyśl Wielki jest nazywana zagłębiem wędliniarskim. Warto wspomnieć, że w gminie ustanowiono światowy Rekord Guinnessa na najdłuższą kaszanke oraz rekord Polski na najdłuższą linię z kiełbasy.

Sfera przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa

Przez Gminę Radomyśl Wielki przebiega droga wojewódzka nr 984 relacji Lisia Góra – Mielec. W odległości około 20 km od gminy zlokalizowany jest wjazd na autostradę A4 (węzeł Dębica Zachód), która stanowi ważny europejski szlak komunikacyjny. Przez gminę nie przebiega żadna linia kolejowa. W gminie funkcjonuje komunikacja autobusowa o charakterze użyteczności publicznej, której przewozy realizowane są przez PKS w Mielcu. Przez gminę przejeżdżają także przewoźnicy prywatni, jednakże dostępna oferta komunikacyjna jest ograniczona. Na słabą dostępność transportu zbiorowego wskazali także mieszkańcy w przeprowadzonej ankiecie, gdzie był to jeden z najgorzej ocenianych aspektów w obszarze infrastruktury i transportu. W przypadku sieci dróg rowerowych jest ona słabo rozwinięta.

Pod względem fizycznogeograficznym Gmina Radomyśl Wielki położona jest w makroregionie Kotliny Sandomierskiej, w mezoregionie Płaskowyżu Tarnowskiego. Lesistość gminy kształtuje się na poziomie około 25%. Największe kompleksy leśne zlokalizowane są w zachodniej części gminy. Co istotne, Gmina Radomyśl Wielki nie znajduje się w obszarze zagrożonym wystąpieniem powodzi. Problemem jest natomiast zdiagnozowane umiarkowane zagrożenie zjawiskiem suszy, a biorąc pod uwagę postępujące zmiany klimatyczne problem ten może się nasilać. Z tego względu konieczne są inwestycje w niebiesko-zieloną infrastrukturę i systemy retencji wody.

Z diagnozy wynika, że z sieci wodociągowej na terenie gminy korzysta ponad 90% mieszkańców, natomiast z sieci kanalizacyjnej zaledwie połowa mieszkańców. Najślabszy dostęp do sieci kanalizacyjnej lub jej brak dotyczy sołectw takich jak Janowiec, Dulcza Mała, Ruda, Dąbrówka Wisłocka. Na terenie gminy działa mniejszych 5 oczyszczalni natomiast w miejscowościach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej ścieki są odprowadzane do przydomowych oczyszczalni lub gromadzone w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe.

1.6 Analiza SWOT

Analiza danych wtórnych wraz z wynikami badań jakościowych i ilościowych umożliwiła identyfikację najważniejszych wyzwań oraz zasobów rozwojowych Gminy Radomyśl Wielki. Uzyskane informacje posłużyły jako fundament do sformułowania celów strategicznych i wyznaczenia kierunków działań, których celem jest przezwyciężenie zdiagnozowanych barier oraz pełne wykorzystanie potencjału gminy.

W celu usystematyzowania zebranych informacji na bazie wypracowanych wniosków z diagnozy strategicznej przeprowadzono analizę SWOT, w ramach której wyodrębniono:

- Mocne strony (Strengths) - cechy w pozytywny sposób wyróżniające gminę na tle innych jednostek osadniczych, stanowiące jednocześnie potencjał do dalszego rozwoju,
- Słabe strony (Weaknesses) - cechy negatywne, ograniczające rozwój gminy,
- Szanse (Opportunities) - korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy,
- Zagrożenia (Threats) - niekorzystne zjawiska, które mogą być poważną barierą rozwoju dla gminy.

Mocne strony	Słabe strony
• Stabilna liczba ludności – dodatni przyrost naturalny, przyrost liczby mieszkańców o 0,4% w ostatnim dziesięcioleciu, • Położenie w pobliżu Miasta Mielec i jego obszaru funkcjonalnego, stanowiącego ważny ośrodek społeczno-gospodarczy w regionie, • Położenie gminy w pobliżu autostrady A4, • Poprawa sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców – malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, • Dobrze rozwinięty przemysł przetwórstwa mięsnego – tzw. zagłębie wędliniarskie, • Strefa przemysłowa w Podborzu o dużym potencjale inwestycyjnym, • Obserwatorium Astronomiczne w Radomyślu Wielkim, • Rozwój przedsiębiorczości – w latach 2019–2024 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wzrosła o 23,2%,	• Niskie saldo migracji – niewystarczająca atrakcyjność osiedleńcza, • Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna, • Braki w zakresie infrastruktury transportowej – słabo rozwinięta sieć dróg rowerowych, zły stan części dróg, • Ograniczony transport publiczny, • Brak ujęcia wody pitnej na terenie gminy, • Rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze dla osób starszych oraz mieszkańców z niepełnosprawnościami, • Brak całodobowej placówki dla seniorów (DPS/ZOL) na terenie gminy, • Utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych, w szczególności w zakresie opieki specjalistycznej, • Potrzeba modernizacji, rozbudowy infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej,

- Stabilna kondycja finansowa gminy,
- Walory przyrodnicze,
- Aktywność lokalnych podmiotów trzeciego sektora,
- Parada Konna w Żarówce – rozpoznawalna impreza cykliczna o zasięgu ponadregionalnym,

- Słaba oferta kulturalna dla młodzieży i dorosłych,
- Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy, na którą zwracają uwagę ankietowani mieszkańcy,
- Przewaga gleb o niskiej przydatności do rozwoju rolnictwa,
- Niedostateczna liczba miejsc spotkań i rekreacji dla mieszkańców,
- Niewykorzystany potencjał turystyczny, brak bazy turystycznej,

Szanse	Zagrożenia
• Możliwość uzyskania dofinansowania z Unii Europejskiej w ramach perspektywy na lata 2021-2027, • Współpraca z innymi JST w ramach m.in. Porozumienia terytorialnego „Dorzecze Wisłoki”, Mieleckiego Klastra Energii, LGD PROWENT, • Rozwój strefy przemysłowej – nowi inwestorzy w strefie, • Rozwój oferty publicznego transportu zbiorowego, • Wzrastająca atrakcyjność osiedleńcza terenów podmiejskich, • Inwestycje zwiększające dostęp do internetu, • Rosnąca popularność pracy zdalnej, • Rozwój potencjału turystycznego gminy, • Rozwój odnawialnych źródeł energii i błękitno-zielonej infrastruktury.	• Niepewna sytuacja geopolityczna związana z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, • Inflacja, wzrost kosztów energii i nowych inwestycji, • Ograniczenie środków z funduszy unijnych na inwestycje wymagające środków zewnętrznych, • Zmiany klimatyczne i związane z tym ryzyko występowania gwałtownych zjawisk atmosferycznych prowadzących m.in. do suszy, • Ponadregionalny problem z dostępem do usług zdrowotnych, w tym lekarzy specjalistów, • Postępujące starzenie się lokalnej społeczności, • Wzrost liczby chorób cywilizacyjnych i innych zagrożeń dla zdrowia ludzi.

2. Część strategiczna

2.1 Wizja i misja rozwoju gminy w perspektywie 2030 roku

W odniesieniu do zidentyfikowanych mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń w jej otoczeniu, wypracowano interwencję strategiczną w perspektywie 2030 roku. Podstawą tej interwencji są misja i wizja rozwoju gminy, wyznaczające główny kierunek, w jakim zmierzają działania samorządu i lokalnej społeczności, środowiska biznesowego oraz innych interesariuszy gminy. Elementy te w dłuższej perspektywie określają nadrzędne cele i wartości, którymi należy się kierować w procesie planowania i realizacji działań rozwojowych.

Wizja to obraz przyszłości, do którego gmina dąży – odzwierciedla ona aspiracje lokalnej społeczności, oczekiwania mieszkańców oraz potencjał społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru. Misja natomiast opisuje główną rolę i zadania, jakie gmina podejmuje na rzecz rozwoju lokalnego, w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, partnerstwa oraz odpowiedzialności społecznej.

Misja

***Misją Gminy Radomyśl Wielki jest
budowanie bezpiecznej, zintegrowanej
i dynamicznie rozwijającej się wspólnoty
w oparciu o politykę ukierunkowaną
na gwarantowanie wysokiej jakości życia
i dogodnych warunków do pracy
i inwestowania.***

Wizja

W 2030 roku Gmina Radomyśl Wielki to nowoczesna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń do życia, która gwarantuje zarówno ciszę i spokój, jak i dostęp do szerokiej oferty usług – w tym również miejskich, dzięki lokalizacji w pobliżu większych miast regionu. Dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze sieciowej, wysokiej dostępności komunikacyjnej i ładowi przestrzennemu, mieszkańcy cenią sobie zarówno wygodę codziennego funkcjonowania, jak i wysoki standard życia. Nowe osiedla mieszkaniowe, atrakcyjna oferta inwestycyjna oraz stabilny rynek pracy sprzyjają napływowi ludności, a zróżnicowana i dostępna oferta usług publicznych dopasowana do potrzeb wszystkich grup wiekowych i społecznych zapewnia poczucie bezpieczeństwa i opiekę na każdym etapie życia.

Gmina jest rozpoznawalna w regionie dzięki silnej marce opartej m.in. na lokalnej Szkole Muzycznej, tradycjach wędliniarskich, nowoczesnej infrastrukturze kulturalno-rozrywkowej oraz bogatej ofercie warsztatów i wydarzeń, w tym również o randze ponadlokalnej. Wysoka frekwencja w życiu społecznym, zaangażowanie mieszkańców, aktywność młodzieży i seniorów oraz stabilna sieć wolontariuszy budują trwałą wspólnotę. Kultywowanie tradycji współlistnieje tu z innowacyjnością i troską o środowisko, czyniąc gminę Radomyśl Wielki miejscem harmonijnie łączącym nowoczesność z dziedzictwem i przyciągającym nowych mieszkańców oraz turystów.

Określenie spójnej wizji i jasno zdefiniowanej misji pozwala nie tylko uporządkować działania samorządu, ale również budować wspólne zrozumienie celów pomiędzy władzami, mieszkańcami, przedsiębiorcami i innymi interesariuszami. Stanowią one punkt wyjścia dla dalszych kierunków strategicznych i operacyjnych dokumentu przedstawionych w kolejnych rozdziałach.

2.2 Cele strategiczne i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia

Aby osiągnąć pożądany obraz gminy Radomyśl Wielki i spełnić oczekiwania szerokiej grupy interesariuszy zgodnie z przyjętą misją, wypracowano cztery cele strategiczne, obejmujące kluczowe sfery funkcjonowania gminy: społeczny, gospodarczy, przestrzenny i środowiskowy.

Misja			
↓			
Misją Gminy Radomyśl Wielki jest budowanie bezpiecznej, zintegrowanej i dynamicznie rozwijającej się wspólnoty w oparciu o politykę ukierunkowaną na gwarantowanie wysokiej jakości życia i dogodnych warunków do pracy i inwestowania.			
Sfery funkcjonowania gminy			
↓	↓	↓	↓
Społeczna	Gospodarcza	Przestrzenna	Klimatyczno-środowiskowa
Cele strategiczne			
↓	↓	↓	↓
1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności	2. Trwałe podstawy rozwoju gospodarczego gminy	3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią	4. Wysoka jakość środowiska i odporność na zmiany klimatu
Kierunki działań			
↓	↓	↓	↓
1.1. Integracja społeczna wokół wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego	2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i rynku pracy	3.1. Rozwój sieci transportowej i systemu komunikacji	4.1. Poprawa jakości środowiska
1.2. Odpowiedzialna polityka społeczna	2.2. Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	3.2. Rozbudowa infrastruktury technicznej	4.2. Adaptacja gminy do zmian klimatu
1.3. Szeroka oferta wysokiej jakości usług publicznych		3.3. Rozbudowa infrastruktury społecznej	
		3.4. Racjonalna gospodarka przestrzenna	

W ramach każdego z celów strategicznych określono kluczowe kierunki działań, które określają narzędzia i sposoby realizacji celów. Zostały one opracowane jako odpowiedź na potrzeby rozwojowe gminy Radomyśl Wielki i wskazują sposoby przezwyciężenia najważniejszych barier oraz maksymalnego wykorzystania potencjałów.

Poniżej przedstawiono charakterystykę celów strategicznych wraz z zestawieniem kierunków działań stanowiących ich uszczegółowienie. Dzięki określeniu zakresu planowanych zadań możliwe będzie zrealizowanie wytyczonych celów i osiągnięcie wymiernych rezultatów zaplanowanej interwencji.

Sfera społeczna

Cel 1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności

Sytuacja demograficzna gminy Radomyśl Wielki w ostatnich latach przedstawiała się korzystnie, co związane jest przede wszystkim z przyrostem naturalnym, a tym samym stosunkowo niskim odsetkiem seniorów w strukturze demograficznej. Aspekty te stanowią potencjał do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, opartego na silnym kapitale ludzkim i społecznym. W związku z tym, w ramach interwencji w sferze społecznej zaplanowano szereg działań wzmacniających wspólnotę mieszkańców, wspierających lokalną społeczność oraz podnoszących jakość usług publicznych w gminie Radomyśl Wielki, ukierunkowanych na osiągnięcie 1. celu strategicznego: Wysoka jakość życia lokalnej społeczności.

Ogromnym potencjałem i jednym z kluczowych zasobów gminy Radomyśl Wielki jest lokalna społeczność – mieszkańcy gminy chętnie korzystają przede wszystkim z oferty kulturalno-rozrywkowej Samorządowego Centrum Kultury i Bibliotek (SCKiB), które stanowi swoiste centrum życia gminnego. Organizowane przez SCKiB koncerty, festyny i konkursy przyciągają pełne widownie, potwierdzając tym samym silną potrzebę uczestnictwa w różnorodnych formach aktywności kulturalnych. Zapotrzebowanie na szeroką ofertę rozrywkową oraz infrastrukturę umożliwiającą spędzanie czasu wolnego w różnych formach zgłaszała również młodzież podczas debat prowadzonych w lokalnych szkołach w ramach prac nad Strategią. Aby odpowiedzieć na te oczekiwania oraz wykorzystać w pełni potencjał do aktywowania, integrowania i angażowania mieszkańców w sprawy gminne, gmina Radomyśl Wielki stoi jednak przed wyzwaniem zapewnienia odpowiedniej ku temu infrastruktury oraz rozszerzania oferty zgodnie ze zmieniającymi się oczekiwaniami różnych grup wiekowych. W tym celu w ramach strategii zaplanowano m.in. realizację działań ukierunkowanych na rozwijanie oferty kulturalno-rozrywkowej oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej na bazie bogatego dziedzictwa historyczno-kulturowego gminy. Istotnym elementem w tym zakresie jest dążenie do uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz ich dostosowanie do pełnienia funkcji społecznych.

Wśród kluczowych aspektów warunkujących dalszy rozwój gminy Radomyśl Wielki wymienia się również postępujący proces starzenia się społeczeństwa, co sprawia, że w przyszłości należy spodziewać się wzrostu popytu na usługi związane z opieką nad osobami starszymi i niesamodzielnymi. Z tego względu należy rozwijać odpowiednią infrastrukturę oraz poszerzać ofertę usług adresowanych do seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami, w tym zwłaszcza opartą na e-usługach, czyli systemu opieki i wsparcia wykorzystującego nowoczesne narzędzia teleinformacyjne. Ponadto, istotnym wyzwaniem dla gminy jest prowadzenie odpowiedniej, elastycznej polityki społecznej, dostosowywanej do zmieniających się uwarunkowań demograficznych i ekonomicznych. Pomimo zmniejszającej się liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat, w gminie Radomyśl Wielki nadal występuje problem ubóstwa i wkluczenia społecznego, co skutkuje mniejszym zaangażowaniem na rzecz rozwoju oraz stwarza ryzyko obniżenia potencjału społecznego gminy. W związku z tym interwencja strategiczna w sferze społecznej musi być planowana i realizowana z uwzględnieniem potrzeb różnych grup społecznych i wiekowych oraz w taki sposób, aby stale podnosić jakość życia wszystkich mieszkańców gminy oraz dążyć do dalszego rozwoju.

Kierunek działań 1.1.

Integracja społeczna wokół wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego

- Wspieranie uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym, rozrywkowym i społecznym gminy, w tym m.in. poprzez:
 - organizację warsztatów tematycznych i innych lokalnych wydarzeń i spotkań wokół wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego
 - organizację i wspieranie inicjatyw społecznych takich jak np. bookcrossing (otwarta biblioteczka), letnia czytelnia, spotkania sąsiedzkie, wymiana sąsiedzka itp.
 - dążenie do zapewnienia dogodnego dojazdu/dojścia na organizowane w gminie wydarzenia
- Powołanie młodzieżowej rady gminy
- Opracowanie i wdrożenie aplikacji mobilnej skierowanej do mieszkańców gminy oraz odwiedzających ją turystów, zawierającej m.in. informacje na temat bieżących wydarzeń, map zabytków, tras turystycznych, punktów gastronomicznych, obiektów sportowych itp.
- Ochrona i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego gminy, w tym poprzez:
 - Digitalizację zasobów kultury – tradycyjnych drukowanych lub rękopiśmienniczych, dotyczących historii gminy Radomyśl Wielki
 - Promocję i kultywowanie lokalnych tradycji, w tym m.in. związanych z tradycjami wędliniarskimi (Podkarpacki Dzień Wędliniarza), hodowlą koni (Parady Konne), muzyką itp.
 - Wspieranie działalności lokalnych organizacji pozarządowych - Kół Gospodyń Wiejskich, Klubów krótkofalarskich, stowarzyszeń i fundacji itp.
- Opracowanie i wdrożenie Karty mieszkańca we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami

- Wsparcie inicjatyw pomocy sąsiedzkiej i promocja wolontariatu, zwłaszcza wśród młodzieży i seniorów
- Doposażenie Izby Pamięci i Tradycji i rozwój jej oferty
- Wdrożenie i realizacja Budżetu Obywatelskiego w gminie

Kierunek działań 1.2.**Odpowiedzialna polityka społeczna**

- Utworzenie w gminie Centrum Usług Społecznych
- Rozwijanie oferty usług wspierających
- Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży, w tym: zajęć wyrównawczych, podnoszących poziom wiedzy, przygotowujących do egzaminów, rozwijających zainteresowania, stymulujących rozwój umiejętności
- Wsparcie młodych osób w osiąganiu niezależności poprzez rozwój polityki mieszkaniowej oraz udzielanie pomocy przy wkraczaniu na rynek pracy, rozwijanie polityki socjalnej, kształtowanie dogodnej polityki podatkowej
- Ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych, w tym zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego, przemocy w rodzinie, alkoholizmowi i narkomanii
- Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie profilaktyki zdrowia, pierwszej pomocy oraz promowanie zdrowego, aktywnego trybu życia

Kierunek działań 1.3.**Szeroka oferta wysokiej jakości usług publicznych**

- Utworzenie w gminie dziennego/całodobowego Domu Pobytu dla osób starszych
- Wsparcie infrastruktury i poprawa dostępności usług opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej oferty medycznej
- Wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej, w tym przede wszystkim zapewnianie wsparcia pedagogicznego i psychologicznego w szkołach
- Zwiększanie dostępności mieszkań i terenów pod budownictwo mieszkaniowe
- Rozwój oferty transportu publicznego ukierunkowany na zapewnienie połączeń zgodnie z potrzebami mieszkańców, w tym uczniów
- Wdrażanie i rozwój systemów mikromobilności, w tym np. uruchomienie systemu rowerów i/lub hulajnóg miejskich
- Podnoszenie atrakcyjności oferty lokalnych szkół, w tym poprzez doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne
- Dążenie do reorganizacji sieci szkół w celu dostosowania oferty oświaty do obecnego i prognozowanego zapotrzebowania
- Rozwijanie oferty Szkoły Muzycznej
- Zwiększanie dostępności usług publicznych oraz poprawa jakości obsługi mieszkańców poprzez wdrażanie rozwiązań cyfrowych (e-usług, elektronicznej obsługi interesanta itp.) w Urzędzie Gminy i jego jednostkach organizacyjnych
- Rozwój infrastruktury i oferty Samorządowego Centrum Kultury i Bibliotek, w tym rozszerzenie jego działalności na wszystkie miejscowości gminy (np. za pośrednictwem świetlic wiejskich i innych miejsc spotkań dla mieszkańców)

- Rozwój oferty kulturalno-rozrywkowej i rekreacyjnej dla przedstawicieli wszystkich grup wiekowych, w tym:
 - Organizacja zajęć rozwijających zainteresowania i pasje takich jak np. zajęcia rysunku, gry na instrumentach, śpiewu, tańca, garncarstwa, akrobatyki, zajęcia sportowe, teatralne itp., z uwzględnieniem różnych grup wiekowych
 - Organizacja letniego kina plenerowego
 - Rozwijanie działalności Klubu Seniora
 - Dążenie do ograniczenia deficytów kadrowych w instytucjach kultury

Sfera gospodarcza

Cel 2. Trwałe podstawy rozwoju gospodarczego gminy

Celem strategicznym gminy Radomyśl Wielki w sferze gospodarczej jest wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości oraz budowanie trwałych podstaw rozwoju gospodarczego gminy poprzez aktywne wspieranie lokalnych podmiotów gospodarczych, promocję ich oferty oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi nowych firm. Realizacja tego celu opiera się na działaniach wspierających lokalnych przedsiębiorców, rzemieślników i producentów, w tym promowaniu typowych dla gminy Radomyśl Wielki produktów i usług zarówno wśród jej mieszkańców, jak i poza jej granicami. Istotnym elementem jest także rozwój lokalnych specjalizacji oraz wspieranie branż mających potencjał wzrostu, jak np. gastronomia, rzemiosło czy drobny handel, co pozwoli zwiększyć atrakcyjność gospodarczą gminy i zbudować jej rozpoznawalność w regionie, w tym również pod kątem turystycznym. Rozwój takich branż przełoży się również na wzmocnienie potencjału społecznego gminy poprzez stworzenie miejsc, w których mieszkańcy mogą się spotkać przy kawie czy skorzystać z niektórych usług na miejscu, nie musząc wyjeżdżać w tym celu do innego miasta. Ze względu na fakt, iż gmina Radomyśl Wielki należy do obszarów o najwyższej produktywności rolnictwa w regionie, jednym z kluczowych kierunków rozwojowych jest również dalszy rozwój rolnictwa i towarzyszących mu funkcji produkcyjnych, przede wszystkim przetwórstwa rolno-spożywczego, a także turystyki i rekreacji.

W sferze gospodarczej gmina Radomyśl Wielki dąży również do budowy silnej i rozpoznawalnej marki, która będzie sprzyjać przyciąganiu inwestorów, wspieraniu lokalnego biznesu oraz zwiększaniu atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. W tym zakresie planowane są działania promujące gospodarcze walory gminy, z uwzględnieniem współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz partnerskimi samorządami. Istotnym elementem w tym zakresie jest również tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i powstawania nowych miejsc pracy, szczególnie poprzez rozwój infrastruktury inwestycyjnej oraz profesjonalizację systemu obsługi inwestora. Z tego względu w ramach celu strategicznego przewiduje się m.in. rozwijanie strefy przemysłowej w Podborzu oraz innych terenów inwestycyjnych, w tym poprzez uzbrajanie ich w niezbędną infrastrukturę techniczną i udostępnianie obiektów np. na potrzeby start-upów. Dodatkowo, ważnym kierunkiem działań będzie wspieranie sektora turystycznego – rozwoju gastronomii, hotelarstwa, rozrywki oraz agroturystyki – jako

potencjału gminy, który może istotnie wzmocnić jej gospodarkę i stworzyć nowe źródła dochodu dla mieszkańców.

Kierunek działań 2.1.

Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i rynku pracy

- Wspieranie lokalnych przedsiębiorców i producentów, promowanie lokalnych produktów i usług wśród mieszkańców gminy oraz w regionie
- Promocja lokalnych specjalizacji, zachęcająca do wzmocniania sektorów sprzyjających rozwojowi gminy
- Wsparcie lokalnych przedsiębiorców i ich promocja, w tym przede wszystkim małej przedsiębiorczości, gastronomii, usług i handlu, gospodarstw agroturystycznych
- Wspieranie lokalnego rzemiosła i tradycyjnych branż, wytwórców regionalnych i lokalnych produktów, w tym np. wytwórni wędlin, rękodzielników itp.
- Wspieranie rozwoju rolnictwa, w tym zwłaszcza rolnictwa ekologicznego, oraz sektora przetwórstwa rolno-spożywczego
- Wspieranie współpracy lokalnych przedsiębiorstw (sieciowanie) w celu wzmocnienia ich konkurencyjności i zapewnienia warunków do rozwoju
- Promocja postawy przedsiębiorczej i samozatrudnienia oraz wspieranie mieszkańców w zakresie zakładania i rozwijania własnej działalności gospodarczej
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi ukierunkowana na przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizację zawodową mieszkańców
- Wspieranie współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorcami ukierunkowanej na zapewnienie możliwości odbywania praktyk zawodowych

Kierunek działań 2.2.

Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

- Promocja gospodarcza gminy
- Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami w zakresie budowania gospodarczej marki gminy i jej promocji
- Nawiązywanie współpracy z partnerskimi samorządami w zakresie wzajemnej promocji i wspierania rozwoju w regionie
- Tworzenie dogodnych warunków do powstawania nowych zakładów pracy, w tym poprzez:
 - Rozwijanie strefy przemysłowej, ukierunkowane na wspieranie rozwoju innowacyjnych sektorów
 - Rozwijanie systemu obsługi inwestora
 - Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej w postaci ulg i zachęt dla przedsiębiorców
 - Przeprowadzenie audytu gruntów i nieruchomości pod kątem ich potencjału do przekształcenia w tereny inwestycyjne
 - Udostępnianie niewykorzystywanych lokali jako inkubatory przedsiębiorczości skierowane do mikroprzedsiębiorstw i start-upów

- Uzbrajanie terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę, w tym uzbrojenie terenów przy strefie przemysłowej w Podborzu, terenów przy ul. Witosa, osiedle Kościuszki II – infrastruktura sieciowa i drogowa
- Rozwijanie sektora turystycznego w gminie, w tym poprzez wspieranie tworzenia i rozwijania branży gastronomicznej, hotelarskiej i rozrywkowej oraz gospodarstw agroturystycznych

Sfera przestrzenna

Cel 3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią

W sferze przestrzennej interwencja strategiczna gminy Radomyśl Wielki skupia się przede wszystkim na kształtowaniu nowoczesnej, zintegrowanej i wielofunkcyjnej infrastruktury odpowiadającej dynamicznie rosnącym potrzebom mieszkańców w zakresie kultury, rekreacji, integracji społecznej oraz codziennego funkcjonowania. Jednym z kluczowych założeń w tym zakresie jest realizacja zamierzeń inwestycyjnych z uwzględnieniem postępujących zmian demograficznych oraz tendencji takich jak starzenie się społeczeństwa – ważne jest zatem rozwijanie i przebudowywanie obiektów publicznych w taki sposób, aby mogły one służyć nie tylko obecnym, ale i przyszłym pokoleniom. W tym celu konieczne jest umożliwienie dostosowania infrastruktury do zmieniających się potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, a więc wykorzystanie jej zarówno przez dzieci i młodzież, jak i seniorów, których odsetek w strukturze demograficznej rokrocznie wzrasta. Ważną rolę w tym zakresie odgrywają inwestycje o podwójnym zastosowaniu, czyli takie, które mogą służyć zarówno celom codziennym, jak i organizacji cyklicznych wydarzeń kulturalnych, festynów czy kameralnych spotkań sąsiedzkich. Takie podejście umożliwi efektywne wykorzystanie środków publicznych, a jednocześnie zapewni większą dostępność funkcjonalnych przestrzeni dla mieszkańców. W odniesieniu do identyfikowanego wysokiego poziomu uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu kulturalnym, szczególne znaczenie w najbliższych latach będzie miała interwencja ukierunkowana na rozbudowę infrastruktury kultury i dostosowanie jej do rosnącego zainteresowania ofertą Samorządowego Centrum Kultury i Bibliotek w celu wzmocnienia jego roli jako centrum życia społeczno-kulturalnego gminy. Obecnie wzrost liczby wydarzeń i rosnące zainteresowanie kulturą przewyższa możliwości lokalowe gminy, co stanowi istotną barierę jej dalszego rozwoju społecznego.

W celu efektywnego wykorzystania potencjału społecznego gminy, rozwój infrastruktury powinien iść w parze z budową spójnej sieci miejsc integracji i aktywności lokalnej w każdym sołectwie. Ważne jest tworzenie w każdej miejscowości przestrzeni spotkań, które mogą służyć jako lokalne centra kultury, edukacji i rekreacji. Równie ważne jest nadanie Rynkowi w Radomyślu Wielkim nowoczesnej formy, przy zachowaniu lokalnej tożsamości. Jego modernizacja z zachowaniem historycznego charakteru oraz uwzględnieniem aspektów środowiskowych pozwoli przywrócić mu funkcję centrum społeczno-kulturalnego gminy. Estetyczna, zielona przestrzeń publiczna, wyposażona w infrastrukturę pieszą

i małą architekturę, będzie idealnym miejscem dla wydarzeń plenerowych, jarmarków czy międzypokoleniowych spotkań mieszkańców.

Aspekty przestrzenne obejmują oczywiście również infrastrukturę techniczną – wodno-kanalizacyjną, elektroenergetyczną, telekomunikacyjną czy drogową. W tym zakresie kluczową rolę dla dalszego rozwoju gminy Radomyśl Wielki odegra interwencja ukierunkowana na poprawę dostępności transportowej, bezpieczeństwa drogowego oraz rozwój mikromobilności. Przebudowa i modernizacja dróg gminnych, chodników i tras pieszo-rowerowych nie tylko zwiększy komfort i bezpieczeństwo mieszkańców, ale także wzmocni wewnętrzne powiązania między miejscowościami oraz zewnętrzne, sąsiednimi gminami i całym regionem. Rozwój infrastruktury przyjaznej dla rowerzystów i pieszych to także krok w stronę bardziej zrównoważonego, ekologicznego stylu życia, co nabiera szczególnego znaczenia w kontekście postępujących zmian klimatu. Inwestycje te, wraz z tworzeniem przestrzeni publicznych wysokiej jakości, będą wspierały poprawę jakości życia mieszkańców i budowę nowoczesnej, otwartej i zrównoważonej przestrzeni gminnej.

W kontekście postępującej suburbanizacji i obserwowanego trendu osiedlania się mieszkańców miast na terenach wiejskich, w tym napływ nowych mieszkańców gminy Radomyśl Wielki z Mielca, szczególnego znaczenia nabiera idea zrównoważonego planowania przestrzennego. W związku ze stosunkowo stabilną sytuacją demograficzną gminy oraz przewidywanym wzrostem populacji w perspektywie 2030 roku, konieczne jest przeciwdziałanie chaotycznemu rozprzestrzenianiu się zabudowy, które mogłoby prowadzić do degradacji krajobrazu, przeciążenia infrastruktury technicznej oraz utraty walorów przyrodniczych. Dbłość o ład przestrzenny, wspieranie lokalnej bioróżnorodności i ochrona istniejących zasobów środowiskowych i kulturowych powinny stanowić integralny element polityki przestrzennej gminy. Niezbędne jest także odpowiednie zagospodarowanie nowo powstających osiedli – tak, by uwzględniały dostęp do usług publicznych, komunikacji, przestrzeni wspólnych oraz infrastruktury społecznej. Tylko harmonijny rozwój, oparty na przemyślanych planach zagospodarowania przestrzennego, pozwoli zapewnić wysoką jakość życia nowym i obecnym mieszkańcom gminy, jednocześnie chroniąc jej unikalny charakter i zasoby naturalne.

Kierunek działań 3.1.

Rozwój sieci transportowej i systemu komunikacji

- Rozbudowa sieci drogowej – budowa i przebudowa dróg gminnych oraz poprawa ich stanu technicznego
- Rozbudowa infrastruktury sprzyjającej mikromobilności – budowa, przebudowa i modernizacja chodników, ciągów pieszych i ścieżek/dróg dla rowerów gwarantujących połączenia wewnątrzgminne oraz połączenia z sąsiednimi gminami, wraz z niezbędną infrastrukturą, np. miejscami obsługi rowerzystów, ładowania rowerów elektrycznych
- Dążenie do budowy pełnej obwodnicy miasta Radomyśla Wielkiego

- Wdrażanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo w ruchu drogowym, w tym przede wszystkim bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów – wydzielanie ciągów pieszych i rowerowych, montaż progów zwalniających, rozbudowa i poprawa standardu sieci oświetlenia itp.
- Rozwój systemu parkingów i miejsc postojowych (w tym miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami) w gminie wraz z zapobieganiem nieprawidłowemu parkowaniu, w tym m.in. w obrębie placu targowego
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu publicznego, w tym m.in. budowa wiat przystankowych, zatok autobusowych

Kierunek działań 3.2.

Rozbudowa infrastruktury technicznej

- Opracowanie planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej w gminie Radomyśl Wielki określającego kierunki działań inwestycyjnych i plan ich wdrażania w najbliższych latach
- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji z przepompowniami, wraz z przebudową i rozbudową oczyszczalni ścieków w Partyni
- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- Dążenie do poprawy bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, w tym poprzez:
 - rozwój monitoringu gminnego i sieci oświetlenia,
 - wdrażanie rozwiązań podnoszących bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów w ruchu drogowym
 - rozwój infrastruktury miejsc strategicznych na wypadek sytuacji kryzysowych i konieczności ewakuacji (np. schrony)
 - rozwój sieci łączności, w tym łączności krótkofalarskiej
- Podejmowanie działań na rzecz organizacji własnych ujęć wody w gminie
- Dążenie do rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej i telekomunikacyjnej, w tym infrastruktury światłowodowej

Kierunek działań 3.3.

Rozbudowa infrastruktury społecznej

- Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych, w tym:
 - Modernizacja placów zabaw na terenie gminy, w tym wymiana zdegradowanej nawierzchni oraz wyeksploatowanych urządzeń zabawowych i elementów małej architektury
 - Rozbudowa infrastruktury sportowej przy szkołach (sale gimnastyczne, hale sportowe, boiska typu „Orlik” itp.)
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja boisk i hal sportowych wraz z zapleczem szatniowym i sanitarnym
 - Budowa krytej pływalni z częścią rekreacyjno-wypoczynkową w Radomyślu Wielkim
 - Budowa pumtracka i skateparku w Radomyślu wielkim
 - Utworzenie strzelnicy sportowej
 - Budowa lodowiska w Radomyślu Wielkim
- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury, w tym:

- Dążenie do zapewnienia odpowiedniej przestrzeni i infrastruktury na cele Samorządowego Centrum Kultury w Radomyślu Wielkim – budowa nowego obiektu Domu Kultury lub przebudowa istniejącego obiektu (bp. budynku Szkoły Muzycznej) i jego adaptacja na te cele
- Zagospodarowanie terenu wokół Izby Pamięci i Tradycji
- Prace remontowe, konserwatorskie i restauratorskie obiektów zabytkowych wraz z nadawaniem im funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych, w tym:
 - Zachowanie, zabezpieczenie i utrwalenie zabytku tzw. grodzisko średniowieczne w Podborzu
- Tworzenie tras turystycznych prezentujących walory historyczno-kulturowe gminy i regionu
- Rozwój infrastruktury wspierającej integrację mieszkańców poprzez tworzenie nowych i podnoszenie standardu infrastruktury istniejących miejsc spotkań w każdym sołectwie, w tym:
 - rozbudowa/budowa świetlic wiejskich o funkcje edukacyjno-rekreacyjne wraz z zagospodarowaniem terenu
 - tworzenie i zagospodarowywanie przestrzeni na organizację pikników i innych spotkań, w tym np. stref relaksu, wyznaczanie miejsc na ogniska wraz z niezbędną infrastrukturą
- Budowa, rozbudowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, w tym:
 - Dostosowywanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. montaż platform i dźwigów osobowych, pochylni, poręczy itp.
 - Wykonanie prac termomodernizacyjnych, podniesienie standardu energetycznego budynków użyteczności publicznej takich jak budynek Urzędu Miejskiego, budynki szkół, budynki OSP, budynek przychodni zdrowia
 - Rozwój infrastruktury oświaty, w tym modernizacja i rozbudowa obiektów szkół wraz z zagospodarowaniem terenu, np. w infrastrukturę umożliwiającą prowadzenie lekcji na świeżym powietrzu („zielona klasa”)
 - Rozwój infrastruktury przedszkolnej, w tym rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów oraz budowa nowego wraz z zagospodarowaniem terenu, infrastrukturą techniczną i elementami małej architektury w miejscowości Dulcza Wielka
- Utworzenie miasteczka ruchu drogowego w Radomyślu Wielkim
- Budowa Planetarium w Radomyślu Wielkim
- Prowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych dotyczących zasobu mieszkaniowego gminy

Kierunek działań 3.4**Racjonalna gospodarka przestrzenna**

- Wspieranie i rozwijanie czynników miastotwórczych w Radomyślu Wielkim, w tym zwłaszcza rozwoju funkcji usługowych
- Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami
- Przebudowa płyty rynku w Radomyślu Wielkim wraz ze zmianą organizacji ruchu, ukierunkowana na dostosowanie jej do organizacji imprez oraz umożliwienie wypoczynku

- Poprawa standardu zdegradowanych obiektów i przestrzeni oraz nadanie im nowych funkcji społecznych i turystyczno-rekreacyjnych
- Utrzymanie ładu przestrzennego poprzez ograniczanie lokalizacji dominant krajobrazowych w obszarach o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz racjonalizację liczby reklam i banerów w przestrzeni publicznej
- Podnoszenie standardu przestrzeni publicznych i zwiększanie ich dostępności, w tym poprzez:
 - Podnoszenie jakości istniejących terenów zielonych i parkowych, pielęgnowanie zieleni, uzupełnianie przestrzeni o elementy małej architektury, w tym wyznaczanie alejek spacerowych wraz z infrastrukturą (oświetlenie, ławki itp.)
 - Likwidowanie barier architektonicznych w przestrzeni i obiektach użyteczności publicznej
- Zagospodarowywanie terenów pod mieszkalnictwo socjalne i komunalne

Sfera klimatyczno-
środowiskowa

Cel 4. Wysoka jakość środowiska i odporność na zmiany klimatu

W odniesieniu do globalnego kryzysu klimatycznego oraz lokalnego wymiaru środowiskowego, jednym z kluczowych aspektów interwencji strategicznej na najbliższe lata będzie ochrona zasobów przyrodniczych i adaptacja terenu gminy do zmian klimatu. W tym zakresie zaplanowano przede wszystkim podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności i biznesu, wspieranie zrównoważonego korzystania z zasobów środowiska oraz wdrażanie rozwiązań służących poprawie jakości powietrza, gospodarki odpadami czy retencji wód. Gmina Radomyśl Wielki będzie zatem dążyła do kształtowania postaw ekologicznych, a także kontynuowała i wzmacniała działania mające na celu walkę z dzikimi wysypiskami oraz wspierała recykling i prawidłowe gospodarowanie odpadami komunalnymi. Równolegle planuje się wdrażanie programów dotacyjnych dla mieszkańców, które pozwolą im dostosować swoje gospodarstwa domowe do wyzwań klimatycznych, np. poprzez instalację zbiorników retencyjnych, tworzenie ogrodów deszczowych, wdrażanie odnawialnych źródeł energii oraz wymianę nieefektywnych źródeł ciepła.

Równie ważnym aspektem działań będzie przeciwdziałanie negatywnym skutkom urbanizacji oraz adaptacja gminy do zmieniających się warunków klimatycznych. Priorytetowo traktowane będą zatem inwestycje w rozwój zieleni i zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej, co nie tylko wpłynie korzystnie na mikroklimat, ale również wspomogę retencję wody i ograniczy ryzyko lokalnych podtopień. W tym kontekście planowana jest również budowa zbiorników retencyjnych oraz wdrażanie naturalnych rozwiązań w gospodarce wodnej. Gmina będzie kontynuować działania zmierzające do ograniczenia presji inwestycyjnej na cenne przyrodniczo obszary oraz racjonalizacji kosztów funkcjonowania infrastruktury, m.in. poprzez przeprowadzanie audytów energetycznych budynków użyteczności publicznej. Kluczowe znaczenie ma także utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, dlatego ważnym elementem strategii jest modernizacja zaplecza Ochotniczych Straży

Pożarnych oraz budowa nowoczesnego Centrum Ratowniczego w Radomyślu Wielkim, co wzmocni system reagowania kryzysowego w obliczu zagrożeń środowiskowych.

Kierunek działań 4.1.**Poprawa jakości środowiska**

- Prowadzenie działań informacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców, w tym m.in. organizacja akcji edukacyjnej dotyczącej jakości powietrza w szkołach
- Angażowanie mieszkańców w akcje proekologiczne takie jak np. wspólne sadzenie drzew i krzewów
- Likwidacja istniejących oraz zapobieganie powstawaniu nowych dzikich wysypisk śmieci
- Wdrażanie i egzekwowanie wykorzystywania rozwiązań wspierających poprawę jakości powietrza, w tym m.in. lokalizacja mierników jakości powietrza w przestrzeniach publicznych
- Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, w tym wspieranie recyklingu
- Realizacja działań na rzecz ograniczania negatywnego wpływu na środowisko, presji urbanizacyjnej/inwestycyjnej na cenne przyrodniczo tereny oraz zapobieganie ich degradacji

Kierunek działań 4.2.**Adaptacja gminy do zmian klimatu**

- Racjonalizacja kosztów funkcjonowania gminy, w tym m.in. poprzez przeprowadzenie audytów energetycznych budynków użyteczności publicznej
- Realizacja działań ukierunkowanych na zabezpieczenie przeciwpowodziowe gminy, w tym przede wszystkim poprzez wykorzystywanie naturalnych rozwiązań umożliwiających regulację stosunków wodnych oraz poprzez budowę zbiorników retencyjnych
- Wspieranie mieszkańców gminy w zakresie działań adaptacyjnych, w tym m.in.:
 - Realizacja programu dotacji na zbiorniki na „deszczówkę” i ogrody retencyjne dla mieszkańców
 - Realizacja programu dotacji na odnawialne źródła energii i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła
- Rozwój terenów zieleni i zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej, w tym poprzez realizację nowych nasadzeń zieleni niskiej i wysokiej
- Sukcesywna modernizacja bazy lokalowej OSP, zapewnienie nowoczesnego sprzętu dla OSP oraz utrzymanie gotowości bojowej
- Utworzenie Centrum Ratowniczego w Radomyślu Wielkim – budowa remizy Ochotniczej Straży Pożarnej z wyposażeniem

2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Położenie obszaru oraz struktura sieci osadniczej

Gmina Radomyśl Wielki, o charakterze miejsko-wiejskim, położona jest w województwie podkarpackim, w powiecie mieleckim. Graniczy z sześcioma gminami: Przecław i Mielec od wschodu, Żyraków i Czarna od południa, Wadowice Górne od północy oraz Radgoszcz od zachodu. Powierzchnia gminy wynosi 159,8 km², a liczba ludności kształtuje się na poziomie około 14,2 tys. mieszkańców. W jej strukturze administracyjnej funkcjonuje 13 jednostek: Dąbie, Dąbrówka Wisłocka, Dulcza Mała, Dulcza Wielka, Janowiec, Partynia, Pień, Podborze, Ruda, Zdziarzec, Zgórsko, Żarówka oraz miasto Radomyśl Wielki.

Na obszarze gminy przeważa krajobraz rolniczy, urozmaicony przez kompleksy leśne oraz zabudowę jednorodzinną. Funkcję centralnego ośrodka pełni miasto Radomyśl Wielki, podczas gdy pozostałe miejscowości mają głównie charakter mieszkalny. Istotnym filarem gospodarki lokalnej pozostaje rolnictwo, w tym hodowla zwierząt.

Transport i komunikacja

Transport drogowy i kolejowy

Główną osią komunikacyjną gminy jest droga wojewódzka nr 984 relacji Lisia Góra – Mielec. W stosunkowo bliskiej odległości od granic gminy przebiega autostrada A4. Gmina nie posiada bezpośredniego dostępu do infrastruktury kolejowej.

Transport zbiorowy

Transport zbiorowy w gminie Radomyśl Wielki opiera się głównie na sieci autobusowej i busowej, obsługiwanej przez kilku prywatnych przewoźników. Dołoty do większych miast (Kraków, Tarnów, Mielec) są dostępne, choć zróżnicowane w zależności od przewoźnika i trasy. Połączenia wewnątrzgminne (Dulcza Mała/Wielka) funkcjonują w określonych, głównie szkolnych godzinach, co może stanowić ograniczenie dostępności dla mieszkańców.

Stacje ładowania

Obecnie nie funkcjonują stacje ładowania samochodów elektrycznych.

Ścieżki rowerowe

Infrastruktura rowerowa na terenie gminy jest niedostatecznie rozwinięta. Brakuje oznakowanych tras i ścieżek rowerowych.

Infrastruktura społeczna

Edukacja i kultura

Na terenie gminy nie funkcjonuje obecnie publiczny żłobek, co stanowi istotne ograniczenie w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. System wychowania przedszkolnego opiera się na działalności 7 przedszkoli samorządowych, 3 oddziałów przedszkolnych przy szkołach oraz 4 przedszkoli prywatnych.

Sieć szkolnictwa podstawowego tworzy 10 publicznych szkół podstawowych oraz Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Dulczy Małej. Na terenie gminy funkcjonuje ponadto Szkoła Muzyczna I stopnia w Radomyślu Wielkim, a także Zespół Szkół w Radomyślu Wielkim, obejmujący szkoły ponadpodstawowe. Edukację uzupełniają dwie szkoły ponadpodstawowe prowadzone przez podmioty niepubliczne.

W zakresie kultury główną instytucją jest Samorządowe Centrum Kultury i Bibliotek w Radomyślu Wielkim (SCKiB). Jego działalność obejmuje upowszechnianie kultury, organizację wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych, a także prowadzenie bibliotek i gromadzenie zbiorów. Instytucja ta stanowi centralny ośrodek życia kulturalnego w gminie i odgrywa kluczową rolę w integrowaniu społeczności lokalnej. Ważnym elementem w gminie jest Obserwatorium Astronomiczne, które pełni także rolę stacji meteorologicznej.

Turystyka

Infrastruktura turystyczna na terenie gminy jest obecnie słabo rozwinięta – zauważalny jest deficyt bazy noclegowej i gastronomicznej, a także brak odpowiednio rozbudowanej sieci tras rowerowych i szlaków pieszych, które mogłyby zwiększać atrakcyjność turystyczną i wspierać lokalną gospodarkę.

Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Wedle stanu obecnego na terenie Gminy Radomyśl Wielki znajdują się następujące obiekty i zespoły obiektów wpisane do rejestru zabytków:

- Kościół pomocniczy p.w. Przemienienia Pańskiego i Najświętszej Marii Panny Królowej, przy ul. Rolnej w Radomyślu Wielkim.
- Cmentarz żydowski z pomnikiem ofiar masowych egzekucji w Radomyślu Wielkim
- Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja Biskupa w Zgórsku
- Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP w Zdziarcu
- Najstarsza część cmentarza parafialnego wraz z nagrobkami w Zdziarcu
- Grodzisko średniowieczne w Podborzu.

Zabytki archeologiczne

Gmina położona jest w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, na Płaskowyżu Tarnowskim, stanowiącym część Kotliny Sandomierskiej. Obszar ten ma charakter lekko falistej równiny o wysokości 200–260 m n.p.m., zbudowanej z mioceńskiego podłoża pokrytego piaskami, żwirami i glinami czwartorzędowymi. Kotlina Sandomierska, w której leży gmina, pełni funkcję obniżenia erozyjnego oraz basenu akumulacyjnego dla rzek karpackich. Duża liczba cieków wodnych sprzyja występowaniu stanowisk archeologicznych, dokumentowanych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, o zróżnicowanej wartości poznawczej.

Rekreacja i sport

Na terenie gminy Radomyśl Wielki funkcjonuje dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna, która sprzyja aktywnemu spędzaniu czasu wolnego przez mieszkańców. Do dyspozycji społeczności lokalnej pozostaje 15 boisk piłkarskich, 13 boisk wielofunkcyjnych ze sztuczną nawierzchnią oraz 12 siłowni zewnętrznych. Istotnym elementem oferty rekreacyjnej są także place zabaw – łącznie 16 obiektów zlokalizowanych we wszystkich miejscowościach gminy.

Ochrona zdrowia

Dostępność do opieki zdrowotnej na terenie gminy Radomyśl Wielki cechuje się umiarkowanym poziomem. W gminie funkcjonują placówki podstawowej opieki zdrowotnej, zapewniające świadczenia medyczne mieszkańcom, w tym przychodnie lekarskie oraz gabinety specjalistyczne. Do bardziej wyspecjalizowanych usług medycznych mieszkańcy muszą korzystać z placówek zlokalizowanych w sąsiednich większych miastach, takich jak Mielec, Dębica czy Tarnów.

Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Dostęp do sieci wodociągowej na terenie gminy posiada ponad 90% ogółu mieszkańców.

Sieć kanalizacyjna

Z sieci kanalizacyjnej korzysta jedynie około 50% mieszkańców gminy. Najbardziej ograniczony dostęp do infrastruktury kanalizacyjnej bądź jej całkowity brak, dotyczy sołectw: Janowiec, Dulcza Mała, Ruda oraz Dąbrówka Wisłocka. Na terenie gminy funkcjonuje pięć mniejszych oczyszczalni ścieków, natomiast w miejscowościach pozbawionych sieci kanalizacyjnej nieczystości odprowadzane są do przydomowych oczyszczalni lub gromadzone w bezodpływowych zbiornikach na ścieki ciekłe.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy zlokalizowany jest gazociąg wysokoprężny, a gmina dysponuje siecią gazową.

Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami jest zorganizowany w sposób zapewniający zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz wymogami ochrony środowiska. Obejmuje on **regularny odbiór odpadów komunalnych**, selektywną zbiórkę odpadów u źródła oraz funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Infrastruktura elektroenergetyczna

Na obszarze występują linie wysokiego napięcia i stacje transformatorowe. Przez teren gminy przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 KV.

System powiązań przyrodniczych

Obszary chronione

Na terenie gminy Radomyśl Wielki, poza jednym pomnikiem przyrody, nie występują formy ochrony przyrody zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy występuje jeden pomnik przyrody – Dąb szypułkowy - Quercus Robur

Obszary zagrożenia powodzią

Na terenie gminy istnieje znikome zagrożenie wystąpienia powodzi.

Lasy

Na terenie gminy Radomyśl Wielki lasy państwowe pozostają w zarządzie dwóch nadleśnictw: Tuszyna oraz Dąbrowa Tarnowska. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego powierzchnia lasów na obszarze gminy wynosi 4 221,1 ha i obejmuje różne formy własności.

Wody powierzchniowe

Gmina należy do obszaru Dorzecza Wisły, regionu wodnego Górnej Wisły. Największe ciek naturalne w gminie to potoki:

- Potok Zgórski, który w górnym brzegu nosi nazwę Dąbrówka
- Potok Jamnica
- Potok Partyński
- Potok Dęba

Wszystkie wymienione potoki wpadają do rzeki Breń, która jest prawobrzeżnym dopływem Wisły.

Wody stojące

W gminie nie występują jeziora i większe naturalne zbiorniki wodne. Jedyne zbiorniki wody stojącej to wykonane specjalne stawy przeznaczone do hodowli ryb, zbiorniki przeciwpożarowe i niewielkie stawki przy gospodarstwach rolnych.

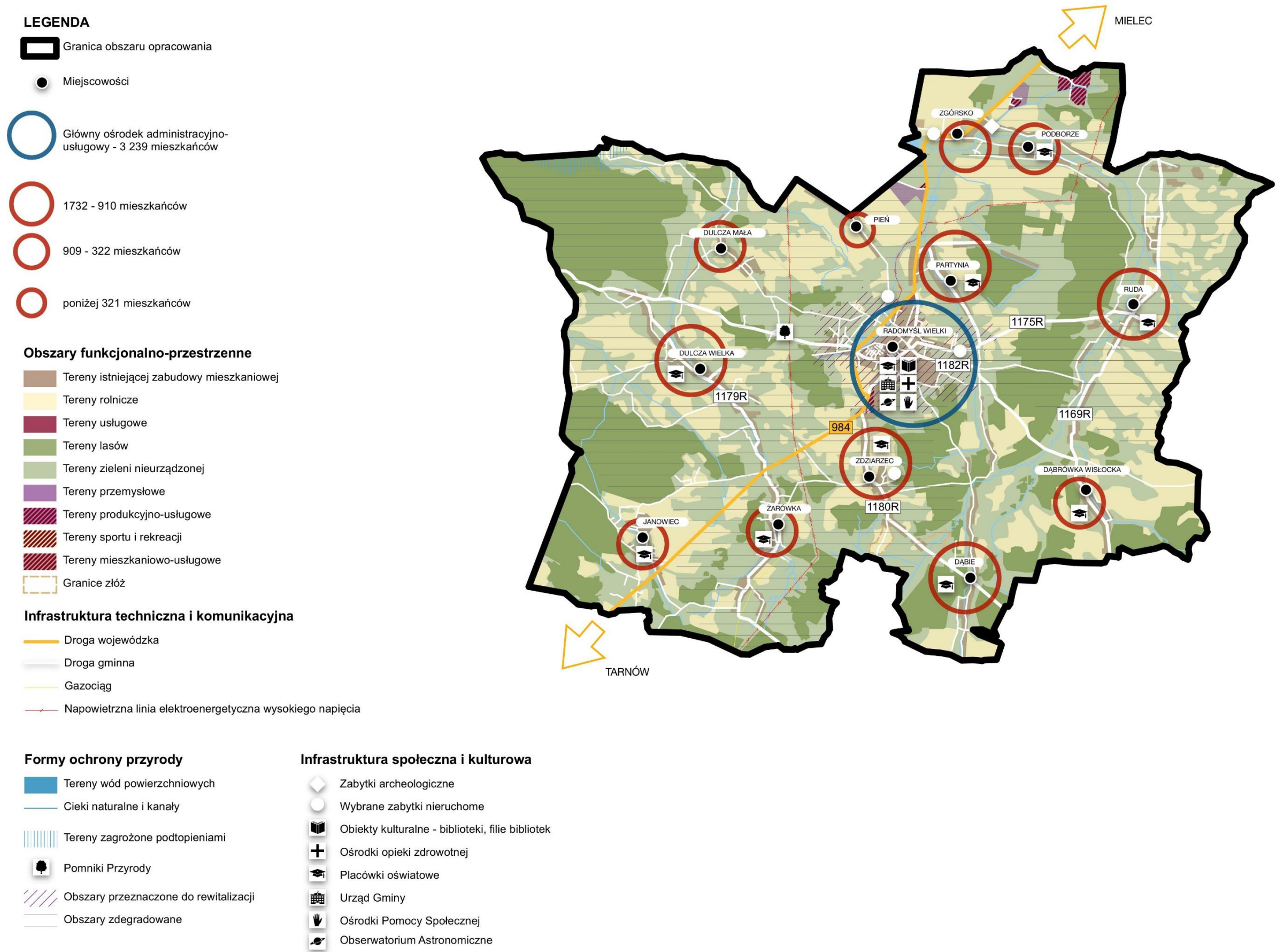
Wody podziemne

Teren gminy położony jest na obszarze o najbardziej ubogich zasobach w wody podziemne w regionie Polski południowo-wschodniej, Teren leży poza obszarami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Gleby

Na terenie gminy Radomyśl Wielki przeważają gleby bielicowe, powstałe z piasków, glin i iłów. Charakteryzują się one niską bonitacją oraz znacznym zróżnicowaniem typologicznym i rolniczą przydatnością. Dominują gleby piaszczyste (73% gruntów rolnych), a gleby gliniaste stanowią 23% powierzchni.

Rysunek 1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Radomyśl Wielki

2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Radomyśl Wielki

Poniżej określono kluczowe kierunki zmian i zasady w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Radomyśl Wielki, w odniesieniu do wypracowanej w ramach Strategii wizji jej rozwoju w perspektywie 2030 r.

I KIERUNKI ZMIAN

1. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy z uwzględnieniem wiodących funkcji, tj.:
 - Mieszkaniowej – rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej, z preferencją dla zabudowy jednorodzinnej, willowej, rezydencjalnej oraz zagrodowej;
 - Usługowej i produkcyjnej – rozwój lokalnych centrów usługowych i przestrzeni publicznych, podstawowych usług publicznych, nieuciążliwych zakładów produkcyjnych;
 - Rolniczej – rozwój rolnictwa ekologicznego, intensywnego, towarowego z szeroką gamą specjalizacji gospodarstw rolniczych oraz drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego;
 - Rekreacyjnej i turystycznej – rozwój przestrzeni i obiektów rekreacyjno-sportowych oraz dążenie do utworzenia trasy rowerowej prezentującej najciekawsze obiekty i miejsca na terenie gminy.
- Wspieranie i rozwijanie czynników miastotwórczych w Radomyślu Wielkim, w tym zwłaszcza rozwoju funkcji usługowych.
- Rozwijanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy zgodnie z zasadami ochrony środowiska przyrodniczego oraz z uwzględnieniem zasad służących adaptacji do zmian klimatu.
- Utrzymanie ładu przestrzennego poprzez ograniczanie konfliktów przestrzennych i przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy poprzez kontrolowany, harmonijny rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem spójności z rozwojem infrastruktury podstawowej. Zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych.
- Podnoszenie standardu przestrzeni publicznych i zwiększanie ich dostępności, w tym poprzez podnoszenie jakości istniejących terenów zielonych i parkowych oraz likwidowanie barier architektonicznych w przestrzeni i obiektach użyteczności publicznej.

- Ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy na terenach szczególnie cennych przyrodniczo i atrakcyjnych krajobrazowo.
- Zagospodarowywanie terenów pod mieszkalnictwo zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem.

Określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

W perspektywie 2030 roku w gminie Radomyśl Wielki można spodziewać się zwiększonego zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową, co wynika z jej obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej oraz zaplanowanej interwencji strategicznej zmierzającej do znaczącej poprawy jakości życia w gminie i jej stałego podnoszenia atrakcyjności osiedleńczej. Gmina Radomyśl Wielki znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie dynamicznie rozwijającego się Miasta Mielec, które stanowi jeden z najistotniejszych ośrodków subregionalnych województwa podkarpackiego. Postępujący obecnie proces suburbanizacji zachodzący na tym obszarze prowadzi do wzrostu popytu na tereny mieszkaniowe w otaczających gminach, szczególnie w tych, które oferują atrakcyjne warunki zamieszkania – spokój, dostęp do terenów zielonych, a zarazem dogodne połączenia transportowe. Radomyśl Wielki, jako gmina miejsko-wiejska z dobrze rozwiniętą infrastrukturą i korzystnym położeniem komunikacyjnym (bliskość autostrady A4 oraz drogi wojewódzkiej nr 984), wpisuje się w te oczekiwania. W związku z atrakcyjnością osiedleńczą gminy, w celu zapobiegania niekontrolowanemu rozpraszaniu zabudowy, wskazane jest zatem ukierunkowanie polityki przestrzennej na racjonalne udostępnianie dostępnej przestrzeni na cele mieszkalne, w tym poprzez uzbrajanie terenów pod zabudowę w niezbędną infrastrukturę.

Argumentem przemawiającym za koniecznością przygotowania nowych terenów pod zabudowę jest również pozytywny trend demograficzny obserwowany w ostatnich latach. Mimo ogólnopolskich tendencji spadkowych, populacja gminy Radomyśl Wielki utrzymuje się na stabilnym poziomie, co związane jest w korzystnym saldem migracji i przyrostem naturalnym – sytuacja ta jest korzystniejsza niż w skali powiatu mieleckiego i województwa podkarpackiego. Co więcej, dane wskazują na wyraźny wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku w ostatnich latach, co potwierdza rosnące zainteresowanie osiedlaniem się w gminie. Gmina wykazuje zatem potencjał demograficzny i urbanizacyjny, który może być dodatkowo wzmocniony poprzez poprawę dostępności usług publicznych oraz dalszy rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, co zaplanowano w ramach interwencji strategicznej.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową obliczane wg wzoru określonego w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r.⁷, dla Gminy Radomyśl Wielki wynosiłoby 3655 osób. Wielkość ta nie odzwierciedla jednak indywidualnej sytuacji, potencjału i możliwości rozwojowych gminy. Biorąc pod uwagę czynniki takie jak: atrakcyjna, korzystna lokalizacja w sąsiedztwie Mielca i związana z tym dostępność szerokiej oferty miejskiej, a także obserwowane w regionie trendy społeczno-gospodarcze, w polityce przestrzennej Gminy Radomyśl Wielki należy uwzględniać szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej związanych z jej wzrastającą atrakcyjnością osiedleńczą. Z uwagi na lokalizację, gmina Radomyśl Wielki stanowi bowiem atrakcyjne zaplecze mieszkaniowe dla większych ośrodków miejskich, przyciągając osoby ceniące sobie spokój charakterystyczny dla mniejszych miejscowości przy jednocześniej dobrej dostępności usług oferowanych przez miasto powiatowe czy szerokiego rynku pracy jednego z najważniejszych ośrodków przemysłowych regionu.

W związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę mieszkaniową, dopuszcza się poszerzenie terenów zabudowy mieszkaniowej w planie ogólnym gminy poprzez określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową niż wynikałoby to ze standardowych obliczeń nie uwzględniających lokalnych powiązań przestrzennych pomiędzy gminą a miastem powiatowym Mielcem – maksymalnie o 15%.

Biorąc pod uwagę powyższe, w celu sprostania rosnącemu zapotrzebowaniu polityka przestrzenna gminy powinna uwzględniać przygotowywanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. Szczególne predyspozycje i możliwości realizacji budownictwa identyfikuje się w centralnej i północnej części gminy – na dobrze skomunikowanych terenach, posiadających dogodne połączenia transportowe z regionem. W pierwszej kolejności pod mieszkalnictwo powinny zostać przeznaczone tereny zurbanizowane i już zainwestowane, wyposażone w niezbędną infrastrukturę techniczną. Rozwój nowych terenów mieszkaniowych może być dopuszczony również na peryferiach terenów zurbanizowanych, przy czym należy uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju i nie dopuszczać do naruszenia walorów terenów otwartych oraz ustaleń polityki przestrzennej zawartej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego.

Poza gwarantowaniem odpowiedniej infrastruktury, a tym samym dogodnych warunków do życia w gminie, takie planowanie rozwoju pozwoli również na przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy i zachowanie ładu przestrzennego. Zakłada się, że zapewnienie dobrze skomunikowanych, uzbrojonych działek pod zabudowę pozwoli przyciągnąć nowych mieszkańców

⁷ Ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów

i zatrzymać obecnych, a także pozytywnie wpłynie na rozwój lokalnych usług czy rynku pracy. Takie działanie jest zgodne z wizją gminy Radomyśl Wielki jako nowoczesnej, bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni do życia oraz inwestowania, a zarazem warunkuje długofalowy, zrównoważony rozwój całego obszaru.

2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Systemy komunikacji

- Rozbudowa sieci drogowej – budowa i przebudowa dróg gminnych oraz poprawa ich stanu technicznego. Realizacja nowych połączeń drogowych i kolejowych z zewnętrznym systemem transportowym.
- Dostosowywanie parametrów technicznych i funkcjonalnych sieci drogowej do struktury przestrzennej gminy poprzez adaptację i modernizację poszczególnych odcinków sieci drogowej do parametrów odpowiadających ich funkcji w układzie komunikacyjnym.
- Eliminacja lub ograniczenie kolizji głównych ciągów drogowych z obszarami intensywnie zainwestowanymi.
- Zapewnienie powiązania transportem publicznym całego obszaru gminy z jej centrum administracyjnym w Radomyślu Wielkim.
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu publicznego, w tym m.in. budowa wiat przystankowych, zatok autobusowych.
- Dążenie do budowy pełnej obwodnicy miasta Radomyśla Wielkiego.
- Poprawa standardu podróżowania w transporcie indywidualnym i publicznym.
- Wdrażanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo w ruchu drogowym, w tym przede wszystkim bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów – wydzielanie ciągów pieszych i rowerowych, montaż progów zwalniających, rozbudowa i poprawa standardu sieci oświetlenia itp.
- Zmniejszenie uciążliwości głównych tras komunikacyjnych dla otoczenia.
- Wdrażanie i rozwój systemów mikromobilności, w tym np. uruchomienie systemu rowerów i/lub hulajnóg miejskich.
- Rozbudowa infrastruktury sprzyjającej mikromobilności – budowa, przebudowa i modernizacja chodników, ciągów pieszych i ścieżek/dróg dla rowerów gwarantujących połączenia wewnątrzgminne oraz połączenia z sąsiednimi gminami, wraz z niezbędną infrastrukturą, np. miejscami obsługi rowerzystów, ładowania rowerów elektrycznych.
- Rozwój systemu parkingów i miejsc postojowych (w tym miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami) w gminie.

Infrastruktura techniczna

- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obrębie całej gminy poprzez rozbudowę, przebudowę i modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej z przepompowniami, wraz z przebudową i rozbudową oczyszczalni ścieków w Partyni.
- Dążenie do organizacji własnych ujęć wody w gminie.
- Uzbrajanie terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę – infrastruktura sieciowa i drogowa.
- Rozwój monitoringu gminnego i sieci oświetlenia.
- Dążenie do rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej i telekomunikacyjnej, w tym infrastruktury światłowodowej.

Infrastruktura społeczna

- Rozwijanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, w tym:
 - Modernizacja placów zabaw na terenie gminy,
 - Rozbudowa infrastruktury sportowej przy szkołach (sale gimnastyczne, hale sportowe, boiska typu „Orlik” itp.),
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja boisk i hal sportowych wraz z zapleczem szatniowym i sanitarnym.
- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury, w tym dążenie do zapewnienia odpowiedniej przestrzeni i infrastruktury na cele Samorządowego Centrum Kultury w Radomyślu Wielkim – budowa nowego obiektu Domu Kultury lub przebudowa istniejącego obiektu i jego adaptacja na te cele.
- Rozwój infrastruktury wspierającej integrację mieszkańców poprzez tworzenie nowych i podnoszenie standardu infrastruktury istniejących miejsc spotkań w każdym sołectwie, w tym:
 - rozbudowa/budowa świetlic wiejskich o funkcje edukacyjno-rekreacyjne wraz z zagospodarowaniem terenu,
 - tworzenie i zagospodarowywanie przestrzeni na organizację pikników i innych spotkań, w tym np. stref relaksu, wyznaczanie miejsc na ogniska wraz z niezbędną infrastrukturą.
- Budowa, rozbudowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, w tym:
 - Dostosowywanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
 - Wykonanie prac termomodernizacyjnych, podniesienie standardu energetycznego budynków użyteczności publicznej,

- Rozwój infrastruktury oświaty, w tym modernizacja i rozbudowa obiektów szkół wraz z zagospodarowaniem terenu,
- Rozwój infrastruktury przedszkolnej, w tym rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów oraz budowa nowego wraz z zagospodarowaniem terenu, infrastrukturą techniczną i elementami małej architektury.
- Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Przebudowa głównego placu miejskiego w Radomyślu Wielkim z uwzględnieniem współczesnych wyzwań funkcjonalno-użytkowych, z czytelnym wyróżnieniem stref: komunikacji, rekreacji i odpoczynku, organizacji imprez masowych, wydarzeń kulturalnych itp.

II ZASADY

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Należy dążyć do utrzymania istniejącej ochrony obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i kulturowych oraz obejmowania ochroną najcenniejszych obszarów i obiektów przyrodniczych.
- Należy dążyć do rewaloryzacji, ochrony i rozwoju istniejących zasobów środowiska przyrodniczego oraz zmniejszania negatywnego wpływu działalności człowieka na to środowisko.
- W obrębie obszarów chronionego krajobrazu zakazuje się dokonywania zmian stosunków wodnych oraz zmian obniżających potencjał ekologiczny siedlisk.
- Należy dążyć do hamowania procesów degradacji oraz do ochrony podstawowych komponentów środowiska poprzez tworzenie lepszych warunków retencji, ograniczanie wytwarzania zanieczyszczeń gazowych, pyłowych, ścieków i realizację nieuciążliwych systemów grzewczych.
- Należy dążyć do zachowania muraw kserotermicznych i zakrzewień śródpolnych, szczególnie na terenach zagrożonych erozją.
- Na terenach przyległych do cieków wodnych należy stosować ograniczenia w inwestowaniu w celu m.in. zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych rzek oraz zachowaniu i umożliwieniu renaturalizacji cieków rzecznych. Należy dążyć do pełnej ochrony i uzupełnienia biologicznej obudowy cieków wodnych, zadrzewień, zakrzewień śródpolnych i łąkowych.
- Należy dążyć do ograniczenia tworzenia nowych barier liniowych i powierzchniowych oraz likwidowania istniejących barier przecinających korytarze i ciągi ekologiczne.
- Należy dążyć do zwiększenia retencji wód powierzchniowych oraz w terenach źródłiskowych, przede wszystkim w oparciu o naturalne rozwiązania. W przypadku konieczności ingerencji

w środowisko i regulacji odcinków brzegowych rzek (np. w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego) należy zadbać o to, aby realizowane prace nie naruszały lokalnych ekosystemów.

- Należy dążyć do likwidacji istniejących oraz zapobiegania powstawaniu nowych dzikich wysypisk śmieci.
- Należy dążyć do rozwoju terenów zieleni i zwiększania powierzchni biologicznie czynnej, w tym poprzez realizację nowych nasadzeń zieleni niskiej i wysokiej.
- W odniesieniu do planowanej przebudowy płyty rynku w Radomyślu Wielkim, należy dążyć do nadania centralnej przestrzeni reprezentacyjnego charakteru, z zastosowaniem rozwiązań zwiększających znaczenie zieleni w jej zagospodarowaniu, w szczególności poprzez nasadzenia drzew i krzewów.
- Realizacja nowych obiektów budowlanych powinna przebiegać z uwzględnieniem wielofunkcyjnego charakteru budynków. Należy wykorzystywać rozwiązania projektowe umożliwiające pełnienie różnych funkcji – społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych itp., dostosowanych do obecnego i prognozowanego zapotrzebowania na usługi publiczne.
- Należy dążyć do utrzymania ładu przestrzennego poprzez ograniczanie lokalizacji dominant krajobrazowych w obszarach o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz racjonalizację liczby reklam i banerów w przestrzeni publicznej.

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Należy dążyć do utworzenia spójnego systemu ochrony zespołów i źródeł historycznych oraz poszczególnych obiektów stanowiących zasób dziedzictwa kulturowego miasta i gminy Radomyśl Wielki.
- Należy dążyć do zachowania i ochrony wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, w tym m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do pełnienia nowych funkcji w sposób nie pomniejszający ich wartości zabytkowej, historycznej i kulturowej.
- Należy dążyć do utrzymania obiektów zabytkowych zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi, dbać o ich dobry stan techniczny i estetykę, wraz z ich otoczeniem.

3. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.)

Nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego na terenie gminy Radomyśl Wielki.

4. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane w gminie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, podejmowanych zgodnie z procedurą, którą określają aktualne przepisy.
- Należy dążyć do zachowania zgodności pomiędzy inwestycją celu publicznego a intensywnością i formami zagospodarowania otaczającego obszaru.
- Należy dążyć do minimalizowania zagrożeń powodowanych przez inwestycję celu publicznego.

5. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Urządzenia OZE należy lokalizować na obszarach o korzystnych warunkach lokalizacyjnych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z wymagań ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz konieczności zagwarantowania komfortu życia mieszkańców gminy.
- Przy lokalizacji obiektów energetyki wiatrowej należy uwzględniać walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz uwarunkowania związane z zabudową mieszkaniową (zachowanie odpowiedniej odległości od zabudowy).

6. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Należy ograniczać lokalizację inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
- W stosunku do istniejących i projektowanych inwestycji mogących oddziaływać na środowisko należy dążyć do ograniczenia ich uciążliwości do granic tej inwestycji oraz stosować środki techniczne minimalizujące negatywne oddziaływanie prowadzonej działalności na środowisko i zdrowie ludzi.

7. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Należy chronić gleby o najwyższej przydatności dla produkcji rolniczej przed zmianą użytkowania.
- Należy dążyć do poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym m.in. przekształcenia struktury agrarnej gospodarstw.
- Należy dążyć do rozwijania rolnictwa ekologicznego.
- Należy dążyć do ochrony kompleksów leśnych na terenie gminy oraz do wzmacniania funkcji ochronnych i gospodarczych największych kompleksów zlokalizowanych w zachodniej części

gminy oraz zachowania funkcji ochronnych, ekologicznych i turystyczno-rekreacyjnych mniejszych kompleksów.

- Należy przeciwdziałać fragmentacji kompleksów leśnych oraz dążyć do tworzenia leśnych korytarzy ekologicznych, w tym poprzez wskazywanie do zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo.

8. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie gminy nie zidentyfikowano obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji. W przypadku zaistnienia obszarów problemowych, wymagających ww. działań, należy postępować na zasadach określonych przepisami prawa. Na obszarze gminy wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji⁸, które należy przekształcać/zagospodarowywać z uwzględnieniem lokalnego kontekstu oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych zidentyfikowanych w gminnym programie rewitalizacji wraz z określonymi w dokumencie kierunkami zmian.

⁸ Uchwała nr XVII/123/25 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 26 czerwca 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki.

Rysunek 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

LEGENDA

- Granica obszaru opracowania

Tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej

Tereny rolnicze

Tereny usługowe

Tereny lasów

Tereny zieleni nieurządzonej

Tereny przemysłowe

Tereny produkcyjno-usługowe

Tereny sportu i rekreacji

Tereny mieszkaniowo-usługowe

Granice złóż

Droga wojewódzka

Droga gminna

Gazociąg

Napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia
- Tereny wód powierzchniowych

Cieki naturalne i kanały

Tereny zagrożone podtopieniami

Obszary przeznaczone do rewitalizacji

Obszary zdegradowane

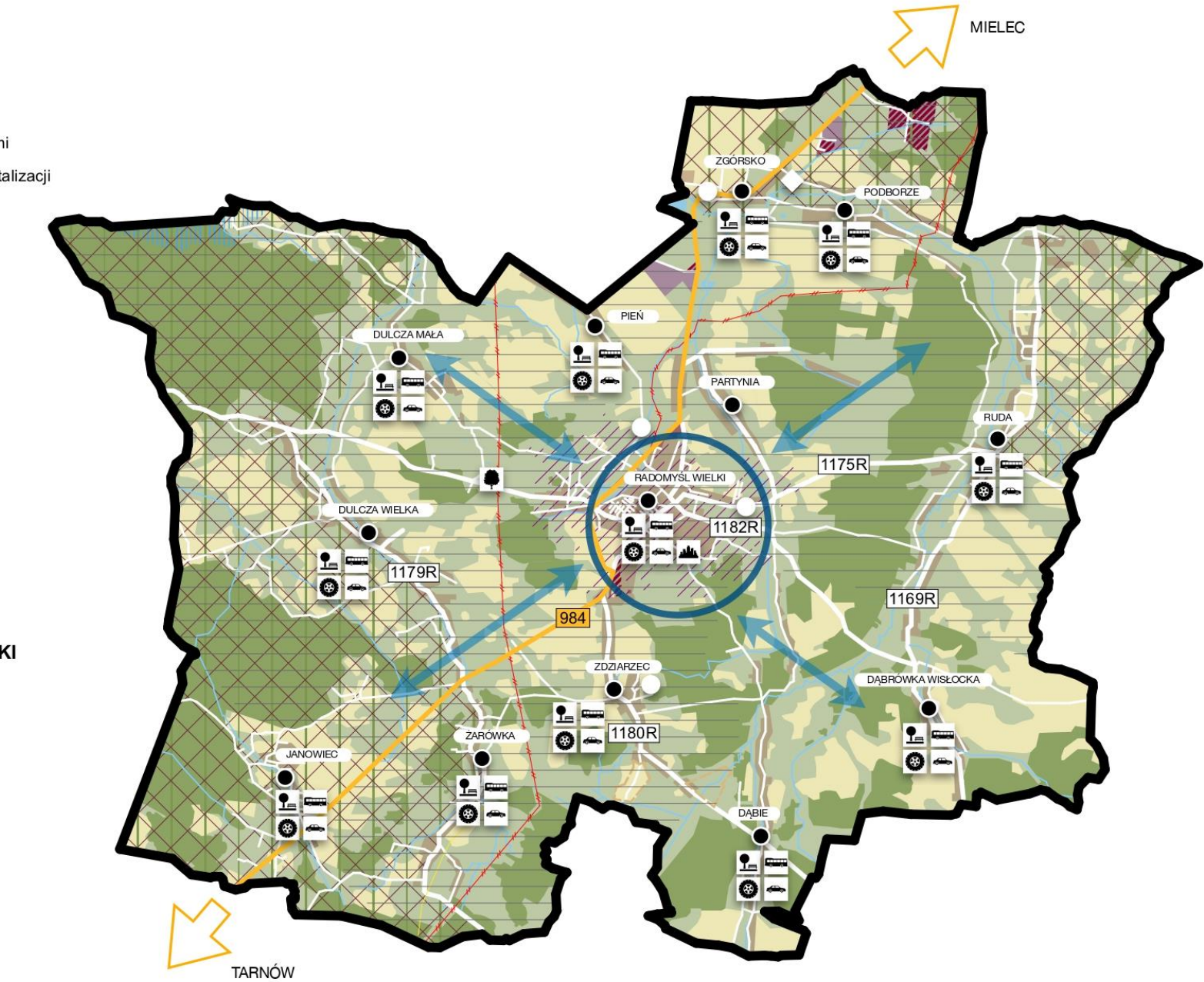
Pomniki Przyrody

Zabytki archeologiczne

Wybrane zabytki nieruchome

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE RADOMYSŁ WIELKI

- Ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy na terenach szczególnie cennych przyrodniczo i atrakcyjnych krajobrazowo
- Zagospodarowywanie terenów pod mieszkalnictwo zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem
- Utrzymanie istniejącej ochrony obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i kulturowych oraz obejmowania ochroną najcenniejszych obszarów i obiektów przyrodniczych.
- Ochrona gleb o najwyższej przydatności dla produkcji rolniczej przed zmianą użytkowania oraz dążenie do poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym m.in. przekształcenia struktury agrarnej gospodarstw.
- Ochrona kompleksów leśnych na terenie gminy oraz do wzmacniania funkcji ochronnych i gospodarczych największych kompleksów zlokalizowanych w zachodniej części gminy oraz zachowania funkcji ochronnych, ekologicznych i turystyczno-rekreacyjnych mniejszych kompleksów.
- Przeciwdziałanie fragmentacji kompleksów leśnych oraz dążenie do tworzenia leśnych korytarzy ekologicznych, w tym poprzez wskazywanie do zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo
- Utworzenie spójnego systemu ochrony zespołów i zespołów historycznych oraz poszczególnych obiektów stanowiących zasób dziedzictwa kulturowego oraz dążenie do zachowania i ochrony wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do pełnienia nowych funkcji w sposób nie pomniejszający ich wartości zabytkowej, historycznej i kulturowej.

- Rozwój infrastruktury wspierającej integrację mieszkańców poprzez tworzenie nowych i podnoszenie standardu infrastruktury istniejących miejsc spotkań w każdym sołectwie, w tym:
 - rozbudowa/budowa świetlic wiejskich o funkcje edukacyjno-rekreacyjne wraz z zagospodarowaniem terenu
 - tworzenie i zagospodarowywanie przestrzeni na organizację pikników i innych spotkań, w tym np. stref relaksu, wyznaczanie miejsc na ogniska wraz z niezbędną infrastrukturą
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu publicznego, w tym m.in. budowa wiat przystankowych, zatok autobusowych
- Wspieranie i rozwijanie czynników miastotwórczych w Radomyślu Wielkim, w tym zwłaszcza rozwoju funkcji usługowych

- Rozbudowa infrastruktury sprzyjającej mikromobilności – budowa, przebudowa i modernizacja chodników, ciągów pieszych i ścieżek/dróg dla rowerów gwarantujących połączenia wewnątrzgminne oraz połączenia z sąsiednimi gminami, wraz z niezbędną infrastrukturą, np. miejscami obsługi rowerzystów, ładowania rowerów elektrycznych
- Rozwój systemu parkingów i miejsc postojowych (w tym miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami) w gminie
- Zapewnienie powiązania transportem publicznym całego obszaru gminy z jej centrum administracyjnym w Radomyślu Wielkim

2.7 Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Zakłada się, że kluczowym rezultatem realizacji zaplanowanej w strategii interwencji będzie osiągnięcie stanu docelowego określonego w wizji rozwoju gminy Radomyśl Wielki. W celu doprecyzowania i określenia konkretnych efektów poszczególnych działań, poniżej przedstawiono opis oczekiwanych rezultatów wraz z zestawieniem wskaźników, które będą podlegały monitoringowi w celu określenia poziomu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021-2030. Dzięki monitoringowi możliwa będzie ocena rezultatów planowanych działań oraz stwierdzenie, czy wyznaczone w strategii cele strategiczne zostały osiągnięte.

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2023 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
Cel 1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności					
Kierunek działań 1.1. Integracja społeczna wokół wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego	Wzmocnienie poczucia tożsamości i wspólnoty lokalnej oraz zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne i kulturalne gminy. Wzrost dostępności różnorodnej oferty kulturalnej oraz lepsze wykorzystanie potencjału dziedzictwa lokalnego.	Uczestnicy imprez organizowanych przez centrum kultury, kluby i świetlice	2 666	wzrost	BDL GUS
Kierunek działań 1.2. Odpowiedzialna polityka społeczna	Rozwój usług wspierających, zwiększenie integracji społecznej oraz poprawa jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem. Skuteczna odpowiedź na potrzeby dzieci, młodzieży, seniorów oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	543	spadek	BDL GUS
Kierunek działań 1.3. Szeroka oferta wysokiej jakości usług publicznych	Poprawa dostępności i jakości usług publicznych, w tym opieki zdrowotnej, edukacji, kultury oraz transportu. Rozszerzenie e-usług i rozbudowa infrastruktury pozytywnie wpłyną na komfort życia mieszkańców i funkcjonowanie urzędu.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	0,3	wzrost	BDL GUS
Cel 2. Trwałe podstawy rozwoju gospodarczego gminy					
Kierunek działań 2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i rynku pracy	Wzmocnienie pozycji lokalnych przedsiębiorców i producentów, co przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy. Poprawa konkurencyjności gospodarczej gminy poprzez promocję lokalnych produktów i usług.	Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	3,2%	spadek	BDL GUS
Kierunek działań 2.2. Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Wzrost zainteresowania gminą jako miejscem do lokowania nowych inwestycji dzięki przygotowaniu terenów inwestycyjnych i promocji gospodarczej.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	896	wzrost	BDL GUS
Cel 3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią					
Kierunek działań 3.1. Rozwój sieci transportowej i systemu komunikacji	Poprawa bezpieczeństwa i komfortu przemieszczania się mieszkańców, zwiększenie spójności i dostępności komunikacyjnej gminy dzięki rozwojowi mikromobilności.	Długość nowo wybudowanych, przebudowanych lub	- ⁹	wzrost	BDL GUS

⁹ Nie określono wartości bazowej wskaźnika ze względu na fakt, iż do momentu opracowania Strategii (2025 r.), w jej ramach nie zostały podjęte działania umożliwiające ich określenie – pomiar wskaźnika rozpocznie się dopiero wraz z wdrażaniem odpowiednich zadań po formalnym przyjęciu strategii.

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2023 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
		zmodernizowanych dróg gminnych			
Kierunek działań 3.2. Rozbudowa infrastruktury technicznej	Podniesienie poziomu i komfortu życia w gminie oraz bezpieczeństwa i odporności infrastruktury na sytuacje kryzysowe.	Udział ludności korzystającej z sieci: a) wodociągowej b) kanalizacyjnej	a) 91,0% b) 51,9%	wzrost	BDL GUS
Kierunek działań 3.3. Rozbudowa infrastruktury społecznej	Stworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu i integracji lokalnej w oparciu o nowe i zmodernizowane obiekty edukacyjne, rekreacyjne i kulturalne.	Liczba nowo wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów pełniących funkcje społeczne	_10	wzrost	BDL GUS
Kierunek działań 3.4. Racjonalna gospodarka przestrzenna	Podniesienie poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz ich dostępności dla wszystkich grup mieszkańców. Ograniczenie chaosu przestrzennego i zabezpieczenie zasobów przyrodniczych przed nadmierną presją urbanizacyjną.	Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem	0,3%	wzrost	BDL GUS
Cel 4. Wysoka jakość środowiska i odporność na zmiany klimatu					
Kierunek działań 4.1. Poprawa jakości środowiska	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa jakości środowiska.	Liczba zrealizowanych inicjatyw ukierunkowanych na podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	_11	wzrost	BDL GUS
Kierunek działań 4.2. Adaptacja gminy do zmian klimatu	Zwiększenie odporności gminnej infrastruktury na zmiany klimatu oraz ograniczenie ich negatywnych skutków. Poprawa efektywności energetycznej i bezpieczeństwa mieszkańców w sytuacjach kryzysowych.	Liczba zrealizowanych inicjatyw ukierunkowanych na adaptację gminy do zmian klimatu	_12	wzrost	BDL GUS

¹⁰ Jw.¹¹ Jw.¹² Jw.

3. System wdrażania strategii

System zarządzania strategią obejmuje zestaw powiązanych procesów, których skuteczna realizacja wymaga współpracy wielu podmiotów dysponujących odpowiednimi kompetencjami. Aby zapewnić ciągłość działań oraz maksymalizować ich efektywność, niezbędne jest wyraźne określenie podziału odpowiedzialności za realizację zadań zapisanych w strategii. Podział ten wynika zarówno z różnic w zakresie kompetencji, jak i poziomu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów. Kluczowym elementem systemu zarządzania jest nie tylko wyznaczenie struktury wdrażania strategii, ale również ujęcie trzech wzajemnie powiązanych i wpływających na siebie obszarów:

- formułowanie oraz okresowa aktualizacja strategii,
- skuteczne wdrażanie strategii,
- monitoring i ocena osiągniętych rezultatów strategii.

3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

W zakresie realizacji działań zdefiniowanych w strategii wiodącą rolę będzie pełnił Burmistrz Gminy Radomyśl Wielki, który będzie wspierany przez zastępcę, Radę Miejską, skarbnika i merytoryczne komórki Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim

Burmistrz Gminy Radomyśl Wielki	• Przygotowanie projektu strategii przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w uzgodnieniu z Radą Miejską i mieszkańcami (zmiana zapisów w dokumencie w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców), • Zatwierdzenie zadań do realizacji w ramach strategii, • Nawiązywanie współpracy z instytucjami, organizacjami i podmiotami (administracji wyższego i niższego szczebla, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi itp.), • Działania lobbingowe na rzecz realizacji założeń strategii.
Rada Miejska	• Analiza postępów wdrażania strategii, • Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań, • Rozpatrywanie wniosków o aktualizację strategii i podejmowanie uchwał w tym zakresie.
Skarbnik Gminy Radomyśl Wielki	• Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Koordynator Strategii	• Koordynacja prac na rzecz wdrażania strategii pomiędzy poszczególnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację strategii, • Przygotowywanie analiz dotyczących gminy w zakresie projektów zrealizowanych ze środków UE w kontekście realizacji strategii, • Przygotowanie sprawozdań okresowych z realizacji strategii, • Upowszechnianie założeń strategii wśród mieszkańców gminy, • Bieżący nadzór nad realizacją strategii i rekomendowanie ewentualnych zmian w strategii.
Poszczególne komórki Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne gminy i inne podmioty zaangażowane w realizację strategii	• Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych w ramach których realizowane będą założenia strategiczne, • Realizacja poszczególnych działań strategicznych, • Informowanie Koordynatora Strategii o stopniu realizacji zadań oraz przekazywanie danych do monitoringu, • Zgłaszanie problemów w realizacji zadań oraz konieczności zmian zapisów strategii.

Realizacja założeń strategii powinna odbywać się zgodnie z zasadami takimi jak:

- Partnerstwo – podmioty realizujące strategię powinny kierować się zasadą równorzędnego traktowania reprezentantów poszczególnych środowisk. Istotne jest zachowanie niezależności poszczególnych podmiotów przy jednoczesnej współpracy na rzecz urzeczywistnienia zaplanowanej wizji gminy,
- Otwartość – w prace nad realizacją założeń strategii powinni zostać zaangażowani przedstawiciele różnych środowisk i podmiotów, co zagwarantuje interdyscyplinarność zespołów roboczych,
- Efektywność – działania, które zostaną podjęte, powinny być zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić osiągnięcie wymiernych rezultatów przy oszczędnym wykorzystaniu zasobów,
- Transparentność – realizacja założeń strategicznych powinna być jawna, z założeniem udostępniania wszystkich informacji. Istotną częścią działań jest dialog pomiędzy poszczególnymi interesariuszami. Wszystkie podejmowane działania powinny być publicznie przedstawiane oraz konsultowane,
- Konsekwencja – wdrażane działania powinny odbywać się w odpowiedniej kolejności, mając na uwadze komplementarność podejmowanych działań. Istotna jest determinacja w osiąganiu założonych celów,
- Elastyczność – w przypadku zmieniających się uwarunkowań należy odpowiednio zmodyfikować założenia strategii.

Strategia będzie objęta bieżącym **monitoringiem**, polegającym na regularnej analizie postępów w realizacji zaplanowanych działań i osiąganiu celów strategicznych. Proces ten oparty zostanie na zestawie wskaźników monitorujących, określonych w rozdziale 2.7 Rezultaty planowanych działań. Głównym celem monitoringu jest zapewnienie pełnej informacji o efektach wdrażanych działań oraz ich zgodności z założeniami strategii.

Poszczególne komórki Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne i inne podmioty zaangażowane w realizację konkretnych działań w ramach strategii	Przekazywanie informacji na temat realizowanych działań, w tym wartości wskaźników przypisanych do prowadzonych działań do Koordynatora Strategii - w terminie do końca kwietnia roku następującego po roku sprawozdawczym.
Koordynator Strategii	Przygotowanie sprawozdania rocznego z realizacji strategii w terminie do końca maja. Sprawozdanie będzie stanowić część Raportu o stanie gminy, który przekładany jest Burmistrzowi Gminy Radomyśl Wielki i Radzie Miejskiej.

Ewaluacja strategii opiera się na bieżącym monitoringu jej realizacji i ma na celu ocenę, w jakim stopniu podejmowane działania sprzyjają osiąganiu wyznaczonych celów strategicznych. W jej ramach analizowane są m.in. skuteczność, efektywność, użyteczność oraz trwałość uzyskanych rezultatów, a także trafność obranych celów w kontekście rozpoznanych potrzeb i wyzwań rozwojowych. Proces ten pozwala ocenić, na ile strategia jest wdrażana zgodnie z założeniami oraz czy zachodzi konieczność jej modyfikacji lub uaktualnienia. Dzięki temu możliwe jest systematyczne doskonalenie podejmowanych działań, optymalizacja bieżących interwencji i podejmowanie świadomych decyzji dotyczących dalszego kształtu dokumentu strategicznego.

Zaleca się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w trakcie obowiązywania strategii – pierwszy w 2027 roku jako ewaluacja bieżąca (on-going), a drugi w 2030 roku jako ewaluacja końcowa (ex-post). Ocena będzie opracowywana w oparciu o dane pochodzące z regularnego monitoringu. Efektem każdego z przeglądów będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające analizę stopnia realizacji celów strategicznych oraz wykonania zaplanowanych działań. Raporty ewaluacyjne będą przedstawiane Radzie Miejskiej przez Burmistrza, wraz z propozycjami ewentualnych korekt, aktualizacji lub rozszerzenia treści dokumentu strategicznego.

Ewaluacja ex-ante – zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.) w art. 10a. ust. 2 zawarto zapis, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju przed jej przyjęciem (ewaluacja ex-ante). Ma to na celu ocenę jakości i wartości procesu oraz potencjalnych efektów wdrażania strategii, zgodnie z wytycznymi zawartymi w opracowaniu pt. *Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny*, dostępnym na stronie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Przeprowadzenie ewaluacji ma służyć poprawie jakości planowanej interwencji.

Aktualizacja strategii będzie przeprowadzana w uzasadnionych przypadkach, wynikających ze zmian w wewnętrznym lub zewnętrznym otoczeniu Gminy Radomyśl Wielki, które mogą wpływać na trafność i skuteczność zaplanowanych działań. Dotyczy to przede wszystkim zmian w warunkach społecznych (np. istotne zmiany demograficzne, migracje, zmieniające się potrzeby mieszkańców), gospodarczych (np. nowe inwestycje, sytuacja na rynku pracy), prawnych (np. wprowadzenie nowych regulacji krajowych lub unijnych), przestrzennych (np. zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym) oraz politycznych (np. zmiana kierunków rozwoju na szczeblu regionalnym lub krajowym).

Poszczególne komórki Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne gminy i inne podmioty zaangażowane w realizację strategii	• Zgłoszenie konieczności zmiany zapisów strategii
Burmistrz Gminy Radomyśl Wielki	• Przedstawienie Radzie Miejskiej wniosku o dokonanie zmian w strategii
Koordynator Strategii	• Wydanie opinii o konieczności przeprowadzenia aktualizacji dokumentu
Burmistrz Gminy Radomyśl Wielki, Rada Miejska, poszczególne komórki Urzędu Miejskiego	• Decyzja o aktualizacji strategii
Rada Miejska	• Podjęcie uchwały w sprawie aktualizacji strategii • Uchwalenie zaktualizowanej strategii – po uprzednio przeprowadzonych konsultacjach społecznych aktualizacji strategii

3.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja stanowi nadrzędny dokument planistyczny, określający główne kierunki rozwoju gminy w czterech kluczowych obszarach: społecznym, gospodarczym, przestrzennym oraz klimatyczno-środowiskowym. Ze względu na szeroki zakres tematyczny strategii, niezbędne jest jej doprecyzowanie i rozwinięcie w dokumentach

wykonawczych. Stanowią je obowiązujące lub planowane do opracowania plany i programy sektorowe, zarówno o charakterze obligatoryjnym, jak i dobrowolnym. Do najważniejszych z nich należą m.in.:

- dokumenty planistyczne — studium, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- programy ochrony środowiska;
- gminne programy wspierania polityki społecznej.

Przy tworzeniu i aktualizacji dokumentów niższego szczebla rekomenduje się aby:

- Dokumenty wykonawcze były napisane możliwie prostym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Dokumenty były odpowiednio oznaczone, zgodnie z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego zakończyło się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Każdy dokument wykonawczy został poddany konsultacjom społecznym,
- W każdym dokumencie wykonawczym znalazło się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii – zaleca się wykazanie spójności dokumentu z niniejszą strategią.
- Każdy dokument wykonawczy posiadał przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację.

W poniższej tabeli zawarto dokumenty, które obowiązują na terenie Gminy Radomyśl Wielki wraz z określeniem ich zgodności z niniejszą strategią.

Tabela 8 Wykaz dokumentów obowiązujących w Gminie Radomyśl Wielki wraz z oceną aktualności wobec strategii

Nazwa dokumentu	Data przyjęcia/aktualizacji	Uwagi
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Radomyśl Wielki	Przyjęcie w 2000 r., ostatnia zmiana w 2022 r.	Obowiązuje do 2026 r. (nie później niż do 30 czerwca 2026 r.) później zostanie zastąpione Planem ogólnym
Program ochrony środowiska dla Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021 - 2024 z perspektywą do roku 2028	2021 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030"	2024 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radomyśl Wielki na lata 2025-2028	2025 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii

Nazwa dokumentu	Data przyjęcia/aktualizacji	Uwagi
Program Rozwoju Transportu w Gminie Radomyśl Wielki na lata 2024-2030	2024 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Radomyśl Wielki na lata 2024-2027	2023 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030	2024 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Aktualizacja Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Radomyśl Wielki do 2030 roku	2022 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Finansowanie strategii

Realizacja celów zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030 Aktualizacja* wymaga od samorządu aktywnego podejścia do pozyskiwania odpowiednich narzędzi, metod oraz źródeł finansowania. Kluczowe znaczenie ma tu umiejętne wykorzystanie wszelkich dostępnych środków, które umożliwią skuteczne wdrażanie zaplanowanych działań i przyczynią się do urzeczywistnienia strategicznej wizji gminy. Wśród możliwych źródeł finansowania należy uwzględnić między innymi:

- Środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego – regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy;
- Środki budżetu państwa;
- Środki pochodzące z budżetu województwa podkarpackiego,
- Środki funduszy celowych;
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027;
- Inne środki publiczne,
- Inne środki z budżetu Unii Europejskiej z programów:
 - *Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027(FEnIKS)* – finansowanie projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu.
 - *Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)* – odnoszą się do finansowania projektów związanych z poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad

dziećmi, podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

- *Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG)* – fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki.
- *Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC)* – dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach i JST.
- *Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027 (PTFE)* – fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych.
- *Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027* – skierowane do wschodniej części Polski, przeznaczone na rozwój konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększenie dostępności transportowej Polski Wschodniej, rozwój turystyki i podnoszenie jakości życia w dobie zmian klimatu.

Ponadto, do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego mogą zostać wykorzystane środki prywatne.

Tabela 9 Potencjalne źródła finansowania strategii

Cel strategiczny	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Priorytet FEPK.05 Przyjazna przestrzeń społeczna Priorytet FEPK.06 Rozwój zrównoważony terytorialnie
	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Priorytet FERS.02 Opieka nad dziećmi i równowaga między życiem prywatnym i zawodowym Priorytet FERS.03 Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami Priorytet FERS.04 Spójność społeczna i zdrowie
	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	
	Narodowy Fundusz Zdrowia	
	Programy Ministerstwa Zdrowia	
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	
	Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej (i inne Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki)	
2. Trwałe podstawy rozwoju gospodarczego gminy	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Priorytet FEPK.01 Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka Priorytet FEPK.07 Kapitał ludzki gotowy do zmian
	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Priorytet FERS.01 Umiejętności
	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej	Priorytet FEPW.01 Przedsiębiorczość i Innowacje Priorytet FEPW.05 Zrównoważona turystyka
	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Priorytet FENG.01 Wsparcie dla przedsiębiorców Priorytet FENG.02 Środowisko sprzyjające innowacjom

Cel strategiczny	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
	Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	Priorytet 3: Turystyka
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki
3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Priorytet FEPK.05 Przyjazna przestrzeń społeczna
	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej	Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska Priorytet FEPW.04 Spójna sieć transportowa
	Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	Priorytet 6: Dostępność
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność
	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)	Priorytet FENX.04 Wsparcie sektora transportu z Funduszu Spójności Priorytet FENX.05 Wsparcie sektora transportu z EFRR
	Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych	
4. Wysoka jakość środowiska i odporność na zmiany klimatu	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Priorytet FEPK.02 Energia i środowisko
	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej	Priorytet FEPW.02 Energia i klimat
	Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	Priorytet 1: Środowisko
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności
	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	
	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie	

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2019-2023 wydatki majątkowe inwestycyjne Gminy Radomyśl Wielki wyniosły łącznie 86,7 mln zł, czyli średnio 17,3 mln zł na rok. Biorąc te wyliczenia można oszacować, że w trakcie realizacji niniejszej strategii w okresie 2021-2030 Gmina Radomyśl Wielki poniesie wydatki inwestycyjne w wysokości około 173,4 mln zł. Szacunki będą precyzowane w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową. Realne wydatki mogą być mniejsze bądź większe, w zależności od sytuacji gospodarczej i zmieniających się kosztów związanych z realizacją projektów strategicznych.

Poniżej przedstawiono przewidywany udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne wraz z określeniem szacunkowych wartości nakładów finansowych przewidzianych na realizację zaplanowanych w ich ramach działań.

Tabela 10 Szacowane wartości wydatków ponoszonych na realizację celów strategicznych

Szacowana łączna wartość wydatków: 173,4 mln zł			
Cel 1. Wysoka jakość życia lokalnej społeczności	Cel 2. Trwałe podstawy rozwoju gospodarczego gminy	Cel 3. Wydajna infrastruktura i odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią	Cel 4. Wysoka jakość środowiska i odporność na zmiany klimatu
25%	20%	30%	25%
43,35 mln zł	34,68 mln zł	52,02 mln zł	43,35 mln zł

Źródło: opracowanie własne.